

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce
Nigérie jako regionální mocnost
Václav Walzer

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Bakalářská práce

Nigérie jako regionální mocnost

Václav Walzer

Vedoucí práce:

PhDr. Linda Piknerová, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Poděkování

Zde bych rád poděkoval PhDr. Lindě Piknerové, Ph.D. za poskytnutí odborných rad, cenných připomínek při psaní této bakalářské práce a především za její čas.

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a jen z uvedených zdrojů.

Plzeň, červenec 2015

Obsah

1	Seznam zkratk	6
2	Úvod	7
3	Koncept regionálního hegemona	10
4	Vnitřní situace v zemi	19
4.1	Etnické skupiny	19
4.2	Nigérie federací	20
4.3	Náboženství a nepokoje	20
5	Ekonomika	24
5.1	Korupce	24
5.2	Těžba ropy a její historie	26
5.2.1	OPEC	27
5.3	Zemní plyn	29
5.4	Delta Nigeru a důsledky těžby	31
6	Mezinárodní organizace	34
6.1	Africké integrační procesy a jejich specifika	34
6.2	Současné regionální procesy v rámci západní Afriky	37
6.3	Vznik ECOWAS a pozadí vzniku	38
6.4	Fungování ECOWAS	41
6.5	Postavení Nigérie v rámci organizací	44
6.5.1	ECOWAS	45
6.5.2	AU	45
6.5.3	OSN	46
7	Závěr	48
8	Seznam literatury	53
9	Resumé	63

1 Seznam zkratek:

AU	-	Africa Union (Africká unie)
CEAO	-	Communaute Economique de l'Afrique de l'Ouest (Západoafrické a hospodářské společenství)
CIA	-	Central Intelligence Agency (Ústřední zpravodajská služba)
EBID	-	Ecowas Bank for Investment and Development (Investiční a rozvojová banka ECOWAS)
ECOMOG	-	The Economic Community of West African States Monitoring Group (Monitorovací skupina ECOWAS)
ECOWAS	-	<i>Economic Community Of West African States</i> (Hospodářské společenství západoafrických států)
EIA	-	<i>Energy Information Administration</i> (Energetické informační středisko)
EU	-	European Union (Evropská unie)
HDI	-	Human Development Index (Index lidského rozvoje)
MEND	-	Movement for the Emancipation of the Niger Delta (Hnutí za emancipaci delty Nigeru)
MOSOP	-	Movement for the Survival of Ogoni People (Hnutí pro přežití kmene Ogoni)
NNPC	-	Nigerian National Petroleum Company (Nigerijská národní ropná společnost)
OPEC	-	<i>Organization of the Petroleum Exporting Countries</i> (Organizace zemí vyvážejících ropu)
OSN	-	United Nation (Organizace spojených národů)
UEMOA	-	Union Economique et monétaire Ouest Africaine
UMOA	-	L'Union Monétaire Ouest Africaine (Monetární unie západní Afriky)
WAGP	-	West Africa Gas Pipeline (Západoafrický plynovod)
WAMZ	-	West Africa Monetary Zone (Západoafrická monetární unie)

2 Úvod

Tématem této bakalářské práce je Nigérie jako regionální mocnost. V této práci jsem využil i deskriptivní analytický přístup. Bakalářská práce je případovou studií, která se na příkladu Nigérie zabývá tím, zda je Nigérie regionálním hegemonem, popřípadě zda se alespoň k tomuto cíli přibližuje. Protože není jasně deklarovaná definice regionálního hegemonu, je v mé práci obsažena (pod)kapitola věnovaná rámcové diskuzi, v níž představím jednotlivé koncepty regionálního hegemonu různých autorů s různými přístupy. Na základě této diskuze vyberu vhodnou teorii regionálního hegemonu, kterou aplikuji na Nigérii. V práci se budu snažit objasnit všechny body regionálního hegemonu vyplývající z dané teorie konkrétního autora. Tezí práce je zodpovědět otázku, zda je Nigérie regionální mocností. Na základě získání těchto informací zodpovím výzkumnou otázku, je-li Nigérie regionálním hegemonem.

Bakalářská práce je rozdělena do čtyř částí. První část je částí teoretickou a v této části představím teorie regionálního hegemonu. Než začnu psát o těchto teoriích, nejprve vymezím pojem moc a hegemon, poté se budu věnovat konceptům regionálního hegemonu. Jak jsem již uvedl, neexistuje jednotné vymezení pojmu regionálního hegemonu, neboť autoři se liší v pohledu na to, jak by měl přesně vypadat regionální hegemon. Poté bude následovat rámcová diskuze různých autorů s různým pojetím regionálního hegemonu. Následně si vyberu teorii regionálního hegemonu, která bude vhodná pro aplikaci na případu Nigérie. Samozřejmě neopomenu uvést, proč jsem zvolil danou teorii. V mezinárodních vztazích se ve 20. století vyvinulo několik proudů nahlížejících různě na mezinárodní systém a jednotlivé aktéry uvnitř systému. Ve své práci tedy uvedu také tyto proudy, jimiž jsou liberalismus, realismus a přidám k nim ještě marxistický proud, popřípadě zde uvedu i novější podoby těchto proudů, a to neoliberalismus, neorealismus, neomarxismus. Vymezím zde několik základních bodů těchto směrů a v závěru práce poukážu na to, zda-li některé z nich Nigérie naplňuje. Ve své práci tedy budu aplikovat dvě teorie najednou; na případu

Nigérie budu sledovat, jestli naplňuje podstatu regionálního hegemona dle vybrané definice a zároveň budu sledovat naplňování racionalistických teorií na Nigérii.

V druhé části se věnuji vnitřní politice a vnitřnímu uspořádání Nigérie. Cílem této kapitoly je lépe se seznámit se zemí jako takovou a poukázat na heterogenitu ohledně složení obyvatelstva, náboženství, popřípadě i jazyka. Tato heterogenita je dána přítomností více než 250 jazyků. Obyvatelé Nigérie jsou příslušníci kmenů. Největší čtyři kmenové zástupci etnika v této zemi jsou Hausové, Jorubové, Igbové a Fulani. Další štěpící linií Nigérie je jednodušeji řečeno rozdělení na muslimský sever a křesťansko-animistický jih. V posledních letech se zvyšuje napětí mezi muslimskou částí a zbytkem populace. Mimo jiné se toto napětí projevuje i zvyšujícím se počtem útoků islámských teroristů vůči křesťanům. Proto ve své práci zmíním proislámskou skupinou Boko Haram. Nigérie není unitárním jednotným státem, ale její vnitřní státní uspořádání je federativní. Nebudu se zde zabývat politickým systémem, stranickým systémem ani historií jako takovou, jelikož to nesouvisí s cílem práce.

Třetí část mé bakalářské práce je věnována samotné ekonomice Nigérie. Tento stát je velmi bohatý na suroviny; především se jedná o velké zásoby ropy a zemního plynu. Nelze opomenout ani těžbu dalších nerostných surovin, kovů. Nigérie je šestým největším vývozcem ropy na celém světě. Přítomnost velkých zásob tohoto černého zlata jí pomohla dostat se do elitní organizace států vyvázející ropy - OPEC. Všechny dosud zmíněné informace v této kapitole nahrávají pro Nigérii. Mělo by se tedy jednat o bohatý a prosperující stát. Je tomu ale tak? Pokud se týká čísel, Nigérie bohatá je. Ovšem dle reálného pohledu žije většina obyvatel v chudobě. Z toho jasně plyne, že tato redistribuce bohatství pokulhává vůči vlastním lidem. Za zmínku též stojí nerovnoměrná těžba z geografického hlediska, neboť ropa je těžena pouze v určitých regionech a více se tak prohlubují rozdíly mezi regiony i kmeny.

Pokud všechny dosavadní kapitoly popisovaly spíše vnitřní situaci Nigérie, tato čtvrtá část poukazuje na působení Nigérie mimo svůj vlastní stát. Hlavním cílem této kapitoly je představit Nigérii v rámci mezinárodních organizací, ukázat její pozici a především vliv, který v rámci těchto organizací má i to, zda vůbec nějaký vliv má. Než začnu psát o organizaci ECOWAS a o jejím fungování, chtěl bych uvést další

informace v širších souvislostech, které jsou důležité pro pochopení fungování organizací, respektive lépe se tak vysvětlí i jistá nefunkčnost organizací. Považuji za vhodné nejprve se zmínit o africké integraci jako takové a rozdělit ji do tří úrovní. Lépe tak zařadím každou uvedenou organizaci, v níž se Nigérie nachází. I přes vytvoření společné regionální organizace ECOWAS, která by se dala na africké poměry považovat za úspěšnou integraci, je zde patrný nesoulad mezi anglofonními a frankofonními státy, které si vytvořili vlastní organizaci. O těchto organizacích se ve své bakalářské práci také zmíním a uvedu tak na příkladu vysvětlení termínu "efekt špagetové mísy". Kromě organizace ECOWAS se zde v práci budu zabývat i organizacemi v globálnějším měřítku a nastíním zdejší pozici Nigérie a jak tyto organizace pohlížejí na hegemonii Nigérie.

Při zpracování této bakalářské práce budu čerpat především z cizojazyčných zdrojů, české zdroje budou práci spíše doplňovat. Hlavním důvodem je dostačující množství zahraničních zdrojů, navíc tomuto tématu není v českém prostředí věnována velká pozornost. V práci budu využívat i internetové zdroje, jež budou převážně také zahraničního původu.

3 Koncept regionálního hegemona

V mezinárodních vztazích se v rámci studia vyskytuje několik úrovní analýzy. Nejčastěji je používáno těchto pěti: mezinárodní systém, mezinárodní subsystém, jednotky, podjednotky, individua. Pro nás je důležité vysvětlení prvních dvou z uvedených analýz. Mezinárodní systém je systémem, jemuž není nadřazen žádný další systém. Zároveň je konglomerátem interaktivních a nezávislých jednotek. Mezinárodní systém je vlastně jakékoli uskupení nezávislých a politických entit. Tyto entity jsou plné vzájemných vztahů a interakcí a probíhají dle regulovaných procesů (Waisová 2009, 74). Za zmínku stojí poznatek K. J. Holstiho (Holsti, 1992), že existuje pouze jeden komplexní, celoplanetární mezinárodní systém. V historii však existovalo paralelně více systémů, ať už méně či více propojených. Mezinárodní subsystém je také skupinou jednotek nacházející se v rámci mezinárodního systému. Liší se však od celého systému zvláštními znaky nebo rozdílnými interakcemi a vzájemnou interdependencí. Subsystém lze rozdělit na teritoriálně koherentní a funkčně koherentní. Teritoriálně koherentní jsou například jednotky, tedy státy nacházející se v rámci jednoho určitého regionu. Funkčně koherentní jsou jednotky, které sdílejí nějakou vlastnost a nejsou teritoriálně omezeny, například organizace OPEC vyvážející ropu (Waisová 2009, 74-75).

Mezinárodní systém má vždy nějakou podobu. Například po druhé světové válce to byla podoba bipolární. Tu na jedné straně tvořily Spojené státy americké a na druhé Sovětský svaz. Situace se změnila na počátku 90. let, kdy se rozpadl Sovětský svaz. Došlo k transformaci z bipolárního na unipolární mezinárodní systém. Jelikož se Spojené státy dostaly do hegemonské pozice na globální úrovni, měly značný vliv a působnost v šíření vlastních zájmů a hodnot. Vojenská, technologická, ekonomická a kulturní dominance, kterou Spojené státy disponovaly, se dala těžko vyvracet. Ovšem v průběhu dalších let se začaly objevovat i jiné vlivné státy. Moc těchto států vzrůstala, což se projevilo na jejich postavení a vlivu v mezinárodním systému. Sám Samuel Huntington zastával názor, že mezinárodní systém je uni-multipolární. Proč právě tato specifikace? Huntington nezpochybňuje dominanci Spojených států. Ty jsou

hegemonem na globální úrovni především díky své vojenské dominanci. Ale Huntigton předpokládá, že se začnou objevovat nové regionální velmoci, které se stanou hlavními lídry svých regionů a systém tedy bude směřovat k určité multipolaritě (Huntigton 1999, 36-37).

Mocenské postavení států je odvozeno od již zmiňovaných sfér, a to vojenských, ekonomických, technologických a kulturních. Za zmínku ještě stojí například geografické faktory. Na základě výkonu a vývoje těchto sfér lze rozdělit státy na hegemon, velmoci, střední mocnosti, regionální mocnosti, malé státy (Waisová 2009, 63). Chtěl bych uvést, že toto není jediné možné rozdělení států. Například Fleses (Fleses 2007, 7) rozděluje státy na supervelmoci, velmoci, střední mocnosti, regionální mocnosti atd.

Nyní se zaměřím vzhledem k obsahu mé bakalářské práce na krátké vysvětlení pojmů regionální mocnosti a střední mocnosti. Tyto pojmy jsou často zaměňovány, mají však rozdílný význam. Z pohledu strukturálních pojmů se nejedná o tentýž typ státu. Co znamená subsystem, jsem zmínil v textu výše. Je zároveň důležité si uvědomit, že regionální subsystem je složen z jednoho dominantního státu stojícího na vrcholu mocenské pyramidy a také z dalších mocností, jež se nazývají sekundární. Jejich vliv na dění v regionu nedosahuje tak vysoké úrovně, jaké dosahuje vliv dané regionální velmoci. Tyto subsystemy však stále podléhají globální mocenské hierarchii. Regionální mocnost je mocností dosahující velmocenských kapacit, avšak pouze na vymezeném území (regionu). Nelze ji však srovnávat s globální velmocí (Waisová 2009, 64). Regionální velmoc daného subsystemu se však může v globálním měřítku přibližovat střední mocnosti. Střední mocnosti jsou z pohledu moci postaveny mezi velmoci a malé státy. Jsou silnější než malé státy, ale nejsou hrozbou pro zmíněné velmoci. Pro střední mocnosti je velmi důležitá zahraniční politika, skrze níž se snaží o stabilitu světového pořádku. Zájmy těchto států jsou speciální; rády tvoří koalice menších států, jejichž snahou je potlačit vliv silnějších států. Často působí jako mediátoři konfliktů, proto se vyznačují multilaterálním a kooperativním jednáním v mezinárodní politice. Jejich snahou je zastávat vyšší zájmy, tedy morální zájmy, jako jsou například lidská práva. Dalším specifikem je, že střední mocnosti využívají spíše měkkou [soft] moc, zatímco velmoci a regionální mocnosti spíše tvrdou [hard] moc

(Waisová 2009,64; Jordan 2003, 165-167). Vysvětlení zmíněných mocí se věnuji dále v textu.

Jak jsem již zmínil v textu výše, není jednotná definice regionálního hegemona. Autoři regionální hegemonie se různí v charakteristikách, jež by měly státy splňovat, aby mohly být považovány za regionálního hegemona, tedy hegemona v rámci určitého regionu. (Rád bych doplnil, že v úvodu jsem psal, že se nebude jednat o výčet podmínek, ale opravdu o diskuzi. Proto je následující text psán tímto způsobem.) Diskuzi jsem rozdělil do shodujících se okruhů majících podobné podmínky regionální hegemonie.

Aby stát mohl být považován za regionálního hegemona, musí být součástí určitého regionu. Toto je například první podmínkou Oyvinda Osteruda v jeho vlastním výčtu podmínek regionálního hegemona (Osterud 1992,12). Ještě dále jde v tomto ohledu další z autorů Detlef Nolte, který považuje za nutné k určení potenciálního regionálního hegemona, aby stát byl součástí regionu, který je zeměpisně, ekonomicky a politicky jasně vymezen (Nolte 2010, 893-895). Ostatní autoři již automaticky počítají s tímto zařazením státu do určitého regionu.

Další kritérium se týká pozice regionálního hegemona v rámci jeho regionu. Například další autor Stefan Schirm uvádí, že stát, jenž chce být považován za regionálního hegemona, musí mít reálný politický vliv v regionu (Schirm 2010, 197-221). Již zmiňovaný Oyvind Osterud přidává v tomto kontextu dvě podmínky. První z nich je, aby měl stát schopnost ovlivňovat události v regionu. Druhá podmínka rozšiřuje tu první: stát musí být schopen vzepřít se jakékoliv nepřátelské koalici v rámci regionu (Osterud 1992,12). Vliv je důležitý i pro Nolteho. Jeho další podmínkou je, že regionální hegemon má mít značný vliv na dění v regionu. Načež přidává i podmínku, že by měl reálně ovlivňovat region po politické a kulturní stránce (Nolte 2010, 893-895). Dalším autorem, v tomto případě autorkou, je Miriam Prys. Regionální hegemon dle ní musí mít schopnost stanovovat kolektivní cíle regionu. Prys si uvědomuje, že některé státy v regionu nebudou nadšeny z nadřazené pozice hegemona. Přesto by měl mít v rámci regionu určité zastoupení států, jež jeho pozici

podporovat budou. Toto je i další podmínkou v jejím výčtu regionální hegemonie (Prys 2008, 8-9).

Pro zmíněné teoretiky regionální hegemonie je dalším důležitým bodem to, jak je tento stát vnímán okolními státy v regionu, popřípadě i mimo tento region. Podle některých teoretiků by se mělo v občasných případech zvažovat i to, jak stát pohlíží a popřípadě vnímá sám sebe, tedy své postavení v rámci regionu. Jako příklad uvedu jeden z bodů Stefana Schirma. V něm je dána podmínka, že stát musí být uznán jako regionální mocnost jak v rámci regionu, tak i mimo něj (Schirm 2010, 197-221). Detlef Nolte má podobný bod ve své definici. Stát by měl být uznán anebo alespoň považován za regionálního hegemona opět v rámci regionu i mimo něj. S tímto bodem je spojena další podmínka; Nolte poukazuje na to, že stát v rámci regionu aspirující na hegemona se sám musí o tuto pozici snažit a činit si na ni nárok (Nolte 2010, 893-895). I pro Miriam Prys je důležité, aby stát na sebe nahlížel jako na regionálního hegemona a sám sebe tak i prezentoval (Prys 2008, 8).

Velmi důležitým bodem v koncepci regionálního hegemona je podle některých autorů působnost v regionální organizaci, popřípadě i v dalších významných organizacích mimo vymezený region, tedy i v celosvětových. Ovšem nejedná se pouze o samotnou přítomnost v rámci organizace, ale také o pozici v ní. Nebude tedy žádným překvapením, že potenciální regionální hegemón by měl mít neotřesitelnou pozici a měl by být jistým tahounem celé organizace. Krásný příklad obojího uvádí Detlef Nolte. V textu výše zmiňuji jeho bod týkající se toho, že potenciální regionální hegemón musí mít vliv na dění v regionu. Je však pro něj podstatné, že tento vliv uplatňuje i v rámci regionálních vládnoucích struktur. Zároveň má další podmínku, podle níž musí být součástí velkých globálních institucí, kde vyjednává a je zároveň považován za reprezentanta zájmů daného regionu. K těmto dvěma podmínkám přidává Nolte ještě další podmínku týkající se přítomnosti v organizacích, nadefinování bezpečnostní agendy na celém regionu (Nolte 2010, 893-895). Oyvind Osterud udává podobnou podmínku. V neposlední řadě by měl být stát aspirující na regionálního hegemona i velmocí v globálním měřítku (Osterud 1992, 12). Ve směru regionální integrace se vyjadřuje i Stefan Schirm. Ten poukazuje na materiální a

organizační stránku státu, kterou by měl převést do systémového měřítka. Zároveň by tento stát měl mít značný podíl na vytváření regionálních pravidel (Schirm 2010, 197-221). Taktéž Miriam Prys ve svých podmínkách konceptu uvádí globální měřítko. Uvědomuje si, že hegemon bude především prezentovat vlastní národní zájmy. Přesto by se na mezinárodním poli měl chovat jako reprezentant a zástupce celého regionu (Prys 2008, 9).

Některé z podmínek jsou nezařaditelné do výše zmíněných okruhů. Například je to propojenost s regionem po politické a kulturní stránce u Detlefa Nolteho¹ (Nolte 2010, 893-895) či u Stefana Schirma podmínka mít ambici na vedoucí roli a využití mocenských zdrojů (Schirm 2010, 197-221). Další špatně zařaditelné podmínky má i Miriam Prys. Jedna z nich se týká použití moci. I když je pro regionální mocnosti více typické užití tvrdé moci, což sama autorka nepopírá, je zároveň důležité ovlivňovat okolní státy skrze měkkou moc, tedy skrze diplomacii, motivační chování a materiální kompenzace. S tímto bodem je spojena další podmínka, která předešlou spíše rozšiřuje. Prys v ní poukazuje na jistou oběť, již musí regionální hegemon přinést. Jedná se například o schopnost zajištění regionální bezpečnosti a stability či rozvoje infrastruktury. Hegemon by měl být koordinátorem makroekonomických politik a poskytovatelem půjček. Tato pomoc ostatním státům se může promítnout do lepšího směřování regionální politiky. To samé platí pro bezpečnostní politiku a neměli bychom opomenout potenciální ekonomický růst států v regionu (ne pouze hegemonu), tedy celého regionu (Prys 2010, 7-8).

Jsou zde ale i další autoři regionální hegemonie, kteří přicházejí s poněkud odlišnou definicí než doposud uvedení autoři. Například se jedná o výčet Douglese Lemkeho působící spíše stručně. Lemke uvádí pouze dvě podmínky. První z nich je geografická pozice v rámci regionu. Tou druhou je relativní převaha uvnitř regionu po

¹ U tohoto bodu dle Nolteho bych se rád jen krátce pozastavil. Pokud se podíváme na výčet podmínek regionální hegemonie dosud uvedených autorů, myslím, že je možné o těchto podmínkách přemýšlet jako o podmínkách, které jsou měnné. Tedy stát například dříve nenaplnoval tyto podmínky a nyní už ano. Ovšem tato podmínka dle Nolteho se vyjímá právě i svou neměnností. Pokud totiž stát může zapracovat a ovlivnit svou pozici v regionu či organizaci, její kulturní stránku se povede těžko změnit. A trváme-li u jednotlivých autorů na tom, že tento výčet podmínek musí být splněn všechen, abychom mohli stát považovat za regionálního hegemonu, je u některých států nemožné stát se regionálním hegemonem dle definice Nolteho právě kvůli této podmínce (poznámka autora).

stránce materiálních možností (Lemke 2010, 14-16). A ještě uvedu definici Sandry Destradi. Podle té je nejdůležitější užití ideové moci, aby stát mohl být pokládán za regionálního hegemonu. Považuje hegemonu za někoho, kdo vyvíjí nátlak a snaží se tak prosazovat své vlastní zájmy, jež prezentuje jako cíle všech států v regionu. (Destradi 2008, 14).

V některých podmínkách, jež jsem uváděl u autorů teorií regionální hegemonie, jsem poukazoval na použití síly. V mezinárodních vztazích se rozlišují dvě síly: hard power (tvrdá) a soft power (měkká). Joseph Samuel Nye je autorem konceptu soft power, z něhož se lze dozvědět, jak stát může ovlivnit ostatní účastníky, aby dělali přesně to, co si určitý stát přeje, a to tak, že bude formovat jejich volbu. Stát je díky této síle schopen přinutit jiné státy, aby přijaly hodnoty a také zájmy daného státu (Nye 2004, 5). Soft power můžeme stanovit jako cíle, jichž chceme v budoucnu dosáhnout bez využití donucení či podplacení. Zásluhou vlastní atraktivity je stát schopen formovat pracovní náplň neboli agendu ostatních států. Aby se stát stal vzorem pro ostatní státy, musí uznávat jisté politické a sociální hodnoty. Stát díky své důvěryhodnosti, oprávněnosti a morální autoritě může podpořit svou pozici v procesech, kde se vyjednává a může také dát najevo svou moc, která napomáhá spolupráci. Regionální držitel moci je důležitým hráčem a často tvůrcem regionálních vládních institucí. Účinek lídra v regionu záleží na schopnosti rozpoznávat společnou agendu, jež může být docílena buď díky kooperaci, nebo jednostranným způsobem. Skrze kooperaci stát snáze uplatní svoji mocenskou legitimitu. Převaha, která je založena na kooperativní hegemonii, je stabilnější a více legitimní, protože více spojuje státy skrze pozitivní podněty. Šířením politických myšlenek a modelů kooperace se zaručuje stabilita v regionu a znesnadňuje se vytvoření nějaké formy opozice. Vytvořením společných institucí může hegemon zajistit i větší stabilitu mezi sousedy (Flemes 2007, 13-16). Hlavními indexy utvářejícími základy tvrdé moci jsou materiální zdroje a vojenská síla. Národní ekonomika a lidské zdroje se zakládají na této vojenské síle. Konkurenceschopnost, technologie, infrastruktura, energetika, zemědělství, lidský rozvoj atd., to jsou faktory, na něž má vliv materiální potenciál země. Národní politika je tím prostředníkem, jenž využívá tuto vojenskou sílu.

Skutečnost, že stát je bohatý, ještě neznamená, že stát má i vojenskou převahu. Avšak bývá to pravidlem a zlepšuje to vyjednávací pozici. Výborná ekonomika je základním prvkem pro lidský a sociální rozvoj. Rozvoj těchto lidských možností pak zvětšuje značný socioekonomický standard (Flemes 2007, 12). Schopnost státu donutit ostatní účastníky, aby konaly tak, jak stát vyžaduje, a to prostřednictvím vojenského donucení či ekonomických hrozeb, je nazývána jako hard power. Nye se věnuje i koncepci hard power a přirovnává ji v praxi k metodě cukru a biče. Stát je ochoten věnovat ostatním státům například vojenskou ochranu anebo ekonomickou pomoc, ale také dokáže použít hrozby vojenského zásahu, nátlakové diplomacie či ekonomických postihů (Nye 2004, 6).

Koncept regionální hegemonie není hodnotově neutrální, ale je zatížen teoriemi mezinárodních vztahů. Mezi nejznámější teorie patří liberalismus a realismus. Vezmeme-li v potaz, že koncept regionální hegemonie se začíná tvořit v 70. a především v 80. letech 20. století, působí jednotlivé premisy liberalismu a realismu poněkud zastarale. Proto se v této práci zaměřím na jejich novější podobu, na neorealismus a neoliberalismus. Uvedu zde krátký výčet obou zmíněných teorií v souvislosti se státem. V dalších kapitolách budu tyto znaky sledovat.

Jako první zmíním neorealismus. Pro tento směr je stát, nikoliv jedinec či skupina jedinců základním aktérem v mezinárodních vztazích. Jsou to právě státy, které určují pravidla v mezinárodních vztazích (Waltz 1979, 93-95). Cílem státu je zajištění vlastního přežití, v popředí jsou zájmy týkající se hlavně vojenské bezpečnosti (Grieco, 1997, 126). Pro přežití v anarchickém prostředí mezinárodního systému jsou klíčové materiální kapacity (Waltz 1979, 131). Teritorium má zásadní význam ze strategického pohledu. Je-li v systému národních států území vybaveno silnou ekonomickou a populační základnou, stává se základním zdrojem moci (Mearsheimer 2003, 60-65). Důležitější než samotná moc státu je bezpečnost státu, na což by se státy měly zaměřit (Waltz 1988, 616). V neorealistickém pojetí může dojít ke změně systému pouze tehdy, zruší-li se anarchická podoba mezinárodního systému a nastane hierarchická vláda. Změny, které probíhají uvnitř systému, nemají sílu měnit

anarchický charakter mezinárodního systému (Waltz 1979, 100-101). Systém ovlivňuje to, jak stát bude jednat, přesto stát zůstává racionálním aktérem s vlastním zájmem (Krejčí 2011, 526-527).

Dle neoliberalismu je nejdůležitějším aktérem v mezinárodních vztazích stát (Koehane, 1984, 25). Stát je v neoliberálním přístupu unitárním a racionálním aktérem. Koehane přidává, že stát vychází z uvedené racionality (jednání dle maximalizace užitku) a zároveň i z egoismu (co jednání přinese pouze samotnému aktérovi) (Keohane 1984, 26). Neoliberalismus obsahuje myšlenku, že se mezinárodní instituce mohou učit. Spíše však než stát jako takový jsou to především čelní představitelé států, kteří se učí (Sterling-Folker 1997, 9-10). Tento směr obsahuje myšlenku o tom, že spolupráce může fungovat v delší perspektivě (Koehane 1989, 7). Koehane a Nye přispívají do tohoto tématu pojmem *interdependence*, tedy vzájemné závislosti mezi státy. Tato vzájemná interakce musí být pro zúčastněné státy přínosem. Četné propojení mezi státy v globálním měřítku vede ke třem rysům: sítě propojují společnost uvnitř státu, hlavním cílem zahraniční politiky není vojenská bezpečnost a použití ozbrojené síly není hlavním řešením sporu (Koehane – Nye 1977, 23-24). Některé z dalších bodů se týkají mezinárodních institucí. Instituce jsou nezbytné pro zlepšení spolupráce, samotné kolektivní zájmy jsou nedostačující (Koehane 1989, 11). Zároveň tyto instituce zajišťují standardy v chování, snižují nejistotu a poskytují informace a též napomáhají rozšíření spolupráce do dalších oblastí (Koehane 1984, *passim*).

Třetím proudem je neomarxismus. Asi nejznámějším představitelem zmíněného proudu je Antonio Gramsci. Dle jeho následovníků vychází hegemonie ze struktury, ve které hegemon převládá. Hegemon vytváří instituce, ve kterých umožňuje dalším státům participovat. Instituce jsou odrazem hegemonových představ a zároveň slouží k legitimaci jeho hegemonie. Hegemon tudíž může v systému použít donucovacích prostředků, včetně síly, protože to ostatními státy bude v daném nastavení systému považováno za legitimní (Palgrave Macmillan, *nedatováno*). Dle Gramshiho logiky je pro Laclaua hegemonie procesem, kdy se z něčeho konkrétního stává všeobecně

přijímané. Hegemonie se musí nějakým způsobem reprodukovat, což závisí na sociálních silách, které musejí být schopné vzdorovat konkurenčním diskurzům (Antoniades 2008, 4). Například další autor Cox tvrdí, že hegemonie některých sociálních tříd se přenesla na systém, protože byly historicky schopné formovat národní politiky. Hegemonie přijatá na národní úrovni se pak rozšířila na mezinárodní (Bieler; Morton 2004, 93).

Do své bakalářské práce jsem se rozhodl zvolit kritéria regionálního hegemonu dle Miriam Prys. Výběr tohoto konceptu jsem učinil z několika důvodů. Výčet podmínek je přiměřeného rozsahu, tedy není ani krátký ani dlouhý. Při určování jednotlivých bodů regionální hegemonie hrozí minimální dezinterpretace. U bodů Miriam Prys lze snáze určit, zda naplňují či nenaplňují podmínky regionální hegemonie oproti některým dalším koncepcím. Zde pro lepší přehled uvedu ještě jednou již zmíněné podmínky regionální hegemonie dle Miriam Prys:

- 1) Za regionálního hegemonu se považuje samotný stát.
- 2) S pozicí hegemonu by měly souhlasit další státy (pravděpodobně ale budou vždy nějaké státy proti).
- 3) Regionální hegemon je schopen stanovovat kolektivní cíle, které ostatní státy relativně dodržují.
- 4) Snaha oprostít se od využívání tvrdé moci a větší využívání měkké moci - materiální kompenzace, podněty, diplomacie.
- 5) Je mecenášem celého regionu, podporuje jej finančně (poskytování půjček), materiálně, dohlíží na bezpečnost celého regionu.
- 6) Na mezinárodní úrovni prosazuje nejen národní, ale i regionální záležitosti - je i v globálních organizacích považován za zástupce regionu.

4 Vnitřní situace v zemi

Rozloha Nigérie činí 923 768 kilometrů čtverečních, což je území, které je pro srovnání dvakrát větší než Kalifornie v USA. K červnu 2014 bylo sečteno v Nigérii přes 177 milionů obyvatel, což z Nigérie činí nejlidnatější zemi celé Afriky. Hlavním městem je Lagos. Ačkoliv si činí Nigérie nárok na hegemonu celého regionu, neznamená to, že by se jí netýkaly problémy typické pro africké země. Přelidněnost, vysoká porodnost stejně tak jako vysoká úmrtnost (typické pro rozvojové země) i velké množství lidí nakažených virem HIV - to jsou problémy skličující i tuto africkou zemi (CIA 2015).

4.1 Etnické skupiny

Jednou z nejpozoruhodnějších charakteristik Nigérie je její etnická rozmanitost a demografická linie, jež je protkaná z více než dvou set různých etnických skupin. Etnické skupiny jsou často geograficky homogenní a často splývají s jazykovými skupinami. Další dělicí linií, která ještě více rozdrobuje celistvost Nigérie, je přítomnost více než 400 jazyků. Proto se o Nigérii často hovoří jako o křižovatce Afriky (Chukuwemaka; Eze 2012, 82). Nigérie by tak vlastně mohla být vděčná za kolonizaci Velkou Británií, neboť se díky její přítomnosti podařilo rozšířit angličtinu, tedy jednotící a především dorozumívací jazyk.

Hlavními etnickými skupinami v Nigérii jsou Hausové a Fulani, Jorubové (kmen Yoruba) a Igbové (kmen Igbo). Další významnější etnika nesou názvy Ijaw, Kanuri, Ibibio, a Tiv. Hausové a Fulani tvoří 29 % obyvatel Nigérie. Na počátku 19. století se tato dvě etnika začala spojovat, proto se uvádí jejich společný název. Jorubové mají v Nigérii zastoupení 21 %, Igbové 18 %. Kmen Ijaw 10 %, Kanuri 4 %, Ibibio 3,5 % a Tiv tvoří 2,5 % z celkového počtu obyvatel. Tyto etnické skupiny tvoří čtyři pětiny obyvatelstva (CIA 2015, Klíma 2003).²

² Uvádím zde pouze hlavní etnické skupiny. Celkový počet etnických skupin je daleko rozsáhlejší, ovšem nesouvisí s mým cílem práce, a proto se jimi dále nezabývám.

4.2 Nigérie federací

Tímto se dostáváme ke koloniálnímu období státu. Do roku 1960 byla Nigérie britskou kolonií. Kolonie byla rozdělena tak, aby v zemi měla britská administrativa co nejméně práce, země tedy byla rozdělena nerovnoměrně a nebyla nijak konstruována pro vnitřní soudržnost již v době kolonialismu (Chukuwemaka; Eze 2012, 82). Rok 1954 se stal významným z hlediska toho, že přinesl novou ústavu. Tato ústava vytvořila z Nigérie čtyřčlennou federaci, což v praxi znamenalo rozdělení dle majoritních etnických skupin, které se bály o své postavení. Země byla rozdělena na západ, východ a sever. Větší autonomii regionům ve formě přesného vymezení kompetencí jednotlivých regionů a centrální vlády přinesla ústava. Vytvořením hlavního města Lagos jako samostatné jednotky se dokončila zmíněná čtvrtá fáze ústavy. Ústava zajistila větší autonomii regionům, přesné vymezení oblasti působnosti regionů (například školství a zemědělství) a centrální vlády (bezpečnostní složky, finanční a bankovní sektor a řízení mezinárodního obchodu)³ (Klíma 2003, 34).

Federace však nepřinesla klid, jaký se očekával. I po vyhlášení nezávislosti chybělo Nigérii něco, co nazýváme občanskou společností. Občané se neuměli odpoutat od kmenové příslušnosti a být hrdými občany Nigérie. S nadsázkou lze říci, že občany žijící v této zemi pojilo pouze několik desítek let kolonizace (Hosbawn 2000, 66,174). Musíme si však uvědomit, že etnicita je ze své podstaty schopna snáze mobilizovat skupiny a vytvářet stabilnější seskupení (Azarya 2003, 9). Pojem etnického původu se odkazuje od sociální identity, která spočívá na kulturně jedinečné sadě symbolů a kosmologie. Víra v obyčejný původ a široce dohodnuté společné dějiny poskytují dědictví symbolů, hodnoty a jistou hierarchii. Etnická kultura je jedním z důležitých způsobů, jak lidé na sebe nahlízejí. A proto je kultura s identitou úzce spjata (Chukuwemaka; Eze 2012, 81).

4.3 Náboženství a nepokoje

Dalším pojítkem k etnické skupině je náboženství, další štěpící linie v Nigérii. Zhruba polovina obyvatelstva patří k vyznavačům islámského náboženství. Nachází se

³ I v následujících letech se vytvářely ústavy, které měly vliv na federaci, avšak jednalo se především pouze o vytváření nových a změnu hranic některých nastávajících regionů.

především v severní oblasti státu. Druhou polovinu tvoří křesťané (40 %) a vyznavači tradičního náboženství (10 %). Křesťané jsou na jihu a animistické náboženství je rozprostřeno po celé zemi, spíše však v jižních oblastech (CIA 2015).

Základním úskalím je, že etnické skupiny se liší a jejich náboženství je pro ty druhé neakceptovatelné. Tedy vidí toho druhého jako rivala, jako někoho, kdo je ohrožuje. V tomto systému je pak těžké hledat nějakou pospolitost (Chukuwemaka; Eze 2012, 81-82). Náboženské konflikty na území Nigérie mají historické kořeny. Nepřerostly do většího konfliktu jen díky přítomnosti Britů, jimž se vedlo tyto negativní aspekty vyrušovat. To samé se dařilo i po nezávislosti⁴, přišla doba plná převratů a vojenských diktatur, které nedovolovaly eskalaci tohoto problému. Změna nastala po přechodu k demokracii. Po něm byli lidé znechuceni z nastalé situace, proto se spíše obraceli na vlastní etnikum a své náboženské vůdce.

Důležitými milníky bylo několik událostí: za prvé stát deklaroval, že žádné náboženství nebude bráno jako státní; jednalo se o jasné vyjádření sekurilizace státu. Stát se však po nátlaku severních regionů přihlásil mezi islámské státy (Chukuwemaka; Eze 2012, 80, 84). Asi nejrozporuplnější bylo zavádění islámského práva šaría na počátku nového tisíciletí v severních regionech Nigérie. Nutno podotknout, že šaría zde existovala již v koloniálním období, avšak týkala se pouze občanského práva a nyní měla obsahovat i právo trestní. Tohoto rozhodnutí se velmi obávali křesťané žijící v severních oblastech, jelikož očekávali, že se bude islámské právo vztahovat i na ně. Vládou však byli ujištěni, že se tak nestane (Mahmud 2004, 84-85). Jistě nebude žádným překvapením, že tyto události se neobešly bez krvavých střetů.

Tento postoj vlády pobouřil několik muslimských sekt, jež se nechtěly smířit s aplikací práva pouze na muslím. Nespokojenost pramenící ze zásahů vlády a nepřijetí práva šaría vyprovokovalo některé sekty k násilnostem. Nejznámější takovou skupinou

⁴ Výjimku zde tvoří občanská válka, ale její základní podstatou nebylo samotné náboženství.

je Boko Haram⁵. Na území Nigérie se již dříve vyskytovaly násilnické sekty, avšak žádná z nich nepůsobila v tak velkém rozsahu a nepáchala tak velké škody. Boko Haram vzniklá v roce 2002 je islámskou sektou, jež se domnívá, že politika v severní Nigérii je v rukou zkorumpovaných a falešných muslimů. Chce vést válku proti nim, proti Nigerijské republice obecně a vytvořit islámský stát s právem šaría (Walker 2012, 1-6). Její styl boje je poněkud specifický. Počátkem roku 2010⁶ se staly jejími každodenními terči křesťanské kostely, školy i federální budovy. Kromě budov jsou útoky vedeny též na armádu, policii i civilní složky. Avšak nejvíce postiženi jsou samotní občané, neboť nejvíce trpí důsledky útoků. Boko Haram často používá podomácku vyrobené výbušniny, ty však nic neztrácejí na efektivitě škod. Často jsou bomby odpalovány na tělech samotných atentátníků. Severní region je plný nezaměstnaných, především mladých lidí. Ti se nechají lehce zlákat a vstoupí do řad této teroristické organizace s míněním toho, že budou činit dobro (Last 2007, 606-612). Dostatek dalších následovníků je jedním z důvodů, proč tato organizace stále existuje. Velmi často jsou praktikovány také únosy vlivných lidí či turistů a zahraničních pracovníků v Nigérii.

Je vcelku pochopitelné, že bez finanční pomoci ze zahraničí by tato teroristická organizace nemohla tak dobře fungovat. Je napojena na další organizace podobného typu v oblasti Sahelu a Blízkého východu (Last 2007, 606).

Jistou odpovědnost za vzniklou situaci nese samotná vláda. Zpočátku byla výrazná její pasivita a neschopnost jakkoli zabraňovat útokům. Nedávno však vláda zaznamenala velký úspěch, když den před březnovými prezidentskými volbami, jež byly posunuty právě kvůli skupině Boko Haram, znovu dobyla hlavní město této organizace, Gwozu. Za tímto úspěchem stála též značná pomoc regionálních válečných složek (Novinky 2015). Avšak zpočátku si Nigérie nevěděla s touto situací

⁵ Oficiální název je Jama'atu Ahlis Sunna Lidda'Awati Wal-Jihad, který můžeme volně přeložit jako "západní učení je zakázáno".

⁶ Od svého založení v roce 2002 až do zahájení bitvy Maiduguri na konci července 2009 se Boko Haram spíše podobala náboženské komunitě. Pouze její radikálnější členové se občasně střetávali s policií (Hill 2013, 236).

řady. Zastaralost institucí a velká zkorumpovanost bezpečnostních složek v severních regionech tak napomáhaly Boko Haram v její činnosti (Hill 2013, 237).

Dalším důvodem, proč je Boko Haram tak nechvalně známá, je ten, že se konflikt přelévá do dalších oblastí i států. Působnost této teroristické organizace na území Nigérie způsobila útěk stovek tisíc uprchlíků do sousedních států Kamerunu, Čadu a Nigeru. V samotné Nigérii muselo opustit své domovy přes jeden a půl milionu obyvatel. Tohoto problému jsou si vědomy i další organizace světa, jakými jsou OSN, EU a AU (Africké unie), jež koordinují společné kroky, aby se jim podařilo tuto nebezpečnou organizaci eliminovat (Concil of the European Union 2015).

(Shrnutí: Hlavním cílem této kapitoly bylo seznámení se samotnou Nigérií a její vnitřní situací. Tato země je zatížena několika štěpícími liniemi, k nimž patří jazyk, etnicita, náboženství. Aby stát vůbec mohl fungovat, bylo nutné vytvořit federaci. Jejím vytvořením se však zmařila naděje na vznik jednotné nigerijské občanské společnosti, jelikož tento krok etnika ještě více rozdělil. V posledních letech je náboženství tím aspektem, jenž vyvolává v zemi velké napětí, ačkoliv v minulosti nehrálo značnou roli. Na severu Nigérie se vytvářejí muslimské sekty používající teroristický styl boje proti všem, kteří nesouhlasí s jejich myšlenkami. Nejznámější takovou skupinou je Boko Haram. Její aktivita přesahuje samotné hranice Nigérie a dostává se i do okolních států, kde také destabilizuje místní oblasti a stává se tak mezinárodním problémem.)

5 Ekonomika

Ekonomika Nigérie se stala v současnosti dle reálného hrubého domácího produktu největší ekonomikou na africkém kontinentu. Dle světového měřítka je na 22. místě a předběhla tak i Jihoafrickou republiku (World Bank 2014). Ne vždy však měla Nigérie takovéto pozitivní bilance, navíc i přes tato pozitivní čísla Nigérii sužují další problémy.

5.1 Zemědělství

Zemědělství tvoří nepostradatelnou složku hospodářství každé země. U Nigérie tomu nebylo jinak. V době kolonizace byla země po zemědělské stránce velmi rozvinutá a byla především soběstačná. V raných 80. letech bohužel dochází k prudkému poklesu zemědělské výroby, což je do velké míry způsobeno zaměřením se na ropný průmysl. Tento problém zašel až tak daleko, že se potraviny musely dovážet (Okonta a Douglas 2003, 52). Nyní v tomto sektoru nastává jistý progres. Dříve pracovala v zemědělství skoro polovina obyvatelstva, tento počet se však snížil. Nyní je to asi jedna třetina obyvatelstva (NBS 2010). Dříve se zemědělství podílelo na celkovém HDP z jedné třetiny, nyní je to jedna pětina, což poukazuje na rostoucí průmysl. Zlepšení ekonomiky je patrné za prvé díky zemědělským reformám a za druhé vzhledem k rozvoji v oblasti průmyslu. Zemědělci obdrželi dotace například na pěstování plodin a na hnojiva, což zlepšilo efektivitu samotného sektoru a omezilo dovoz některých důležitých potravin, jako je například rýže. Ubylo tak lidí trpících hladem a částečně se zvýšila životní úroveň obyvatelstva. Důvod, proč tento systém dříve nefungoval, spočíval v tom, že samotné přerozdělování měl na starosti stát, jenž byl do značné míry ovlivněn korupční politikou. Státní přerozdělování proto nebylo efektivní (Forbes 2013).

5.2 Korupce

Již v historii samotného státu nebyla korupce ničím výjimečným. Dokud byla Nigérie pod koloniální správou Velké Británie, korupce se zde nacházela, avšak měla jisté hranice. Už v roce 1960, kdy dosáhla Nigérie své nezávislosti, byla tato země považována za velmi zkorumpovanou. Je zde běžnou praxí podpořit dárkem jakoukoliv službu či laskavost. Tento systém je v Nigérii tak hluboce zakořeněn, že se

z něj vyvinula přebujelá korupce a klientismus. Tento zvyk se dochoval až do dnešních let a je dodržován většinou obyvatelstva (Collis 1970, 182-186). Pro lepší představu velikosti korupce v Nigérii poukážu na výsledek analýzy od mezinárodní organizace Transparency International, která se již delší dobu tímto tématem zabývá. Transparency International měří míru korupce pomocí indexu na stupnici od 0 (absolutně zkorumpovaná země) do 100 (korupce není přítomna). Organizace pohlíží na korupci jako na vědomé využívání pozice ve svůj prospěch a činí tak na základě poznatků z veřejného sektoru. Nigérie obdržela číslo 25, což ji zařadilo na 136. místo ze 177 zemí, které Transparency International uvedla v roce 2014 do této analýzy (Transparency International 2015). Toto číslo je alarmující pro zemi, která aspiruje na regionální mocnost.

V textu výše se zmiňuji, že došlo ke zlepšení v oblasti zemědělského sektoru a s ním i k celkovému růstu ekonomiky. Růst ekonomiky můžeme vidět například v číslech hrubého domácího produktu. Na HDP se nejvíce podílí dvěma třetinami sektor služeb, v němž je zaměstnáno 55 % obyvatel. Průmysl se podílí na HDP více než jednou pětinou a je v něm zaměstnáno necelých 15 % obyvatel (NBS 2010). Tento jev je dán investicemi právě do sektorů služeb, zpracovatelského průmyslu a zemědělství. V tom lze spatřit naději, že Nigérie nebude tolik závislá na vývozu ropy a nebude vyvážet pouze samotnou surovinu, ale bude se ji snažit nejprve zpracovat, což je pro daný stát výhodnější. Samozřejmě i ropa se podílí na HDP, a to 15 % (EIU 2014).

Rozdílné a v tomto případě zásadní jsou příjmy pro tuto zemi z jednotlivých oblastí. Ropa se na celkových příjmech podílí zhruba 80 %. Přičteme-li k tomu příjmy ze zemního plynu, činí celkový příjem z obou těchto komodit více než 95 %. Tato čísla také jasně poukazují na závislost na těchto surovinách. Ačkoliv se vláda snaží investovat do ostatních sektorů, modernizovat je a snaží se snížit tuto závislost, jsou tyto suroviny pro ni životně důležité (MZV 2015). V roce 2014 byla Nigérie 13. největším producentem ropy s více než 2,4 miliony vytěžených barelů denně. Zásoby ropy, které má Nigérie potvrzeny, by měly zemi vystačit téměř na 50 let. Například zásoby ropy pro rok 2014 činí 37 miliard barelů ropy. V rámci afrických zemí spolu

soupeří Nigérie a Angola o první místo v ropné dominanci. Nigérie má nyní větší produkci, Angola má však potvrzeny větší zásoby ropy (EIA 2014).

5.3 Těžba ropy a její historie

Ropa byla v Nigérii objevena v roce 1956 britskou společností Shell D'arcy, po půl století badání. Tato firma již dříve dostala povolení k průzkumu zdejších nalezišť, ale až ve zmíněném roce se podařilo najít ropu vhodnou pro vytěžení v oblasti Oloibiri (východní delta Nigeru). Dva roky trvalo, než se začala z Nigérie vyvážet ropa, tedy do roku 1958, kdy se povedlo dokončit ropovodní potrubí vedoucí z nalezišť do přístavu. Z oblasti Bonny, kde se nacházejí velké zásoby ropy, zahájila firma Shell v roce 1961 své nadměrné dodávky ropy. Ve stejném roce dostala povolení k průzkumu a následné těžbě i dosud největší americká těžařská společnost Texaco. Postupně dostávaly povolení k průzkumu i těžbě další těžařské společnosti (NNPC). Vláda v roce 1969 vytvořila zákony na vlastnictví ropy, tzv. Petroleum Act. Tyto zákony stanovily, že veškerá ropa a zemní plyn, jež se vytěží na území Nigérie včetně moře, se nesmí jakýmkoli způsobem těžít a vyvážet bez udělení licence ministerstva, které je pod záštitou nigerijské federální vlády (Petroleum Act). Do té doby měla Nigérie příjem z ropy kolem 20 % a tento příjem získávala z daní. To se změnilo s rokem 1973, kdy vláda dosáhla v ropném odvětví 35 % a o rok později se procenta zvedla až na 55 %. Proto byla v roce 1977 založena NNPC Nigerijská Národní ropní společnost (Nigerian Petroleum Corporation), jejíž vytvoření bylo podmínkou, pokud chtěla Nigérie setrvat v OPECU. Dalšími opatřeními vedoucími k navýšení příjmů byly zákony vytvořené v roce 1978. Tento balík zákonů je známý jako Land Use Act. Na první pohled nejde o významné zákony týkající se věcí souvisejících s těžbou, protože dávají do rukou Guvernéra a jemu pomocných orgánů pravomoci týkající se rozdělování, prodeje a nákupu pozemků. Tyto zákony však také stanovily, že Guvernér dostává svrchované právo spravovat území, které je jakýmkoliv způsobem spojeno s ropou, jako je například cesta či území s nalezenou ropou (Land Use Act, nedatováno). Tímto opatřením a zákony si vláda zajistila obrovská procenta z prodeje ropy a vyhranila si na tyto komodity monopolní právo jak vůči občanům samotným, tak i ropným společnostem. Zmíněné znárodnování vyvrcholilo o rok později v roce 1979, kdy byla nucena největší těžařská firma Shell vzdát se čtyř pětin podílu své

firmy ve prospěch NNPC. Se svými 20 % si mohla společnost nakládat, jak uznala za vhodné. Po této změně se společnost přeměnila na SPDC (Shell Petroleum Development Company). Později se už pouze měnila procenta, která přerozdělovala podíl ve společnosti Shell. Poslední změna v tomto ohledu byla v roce 1993, kdy jasnou převahu 55 % měla NNPC, následoval Shell s 30 %, 10 % obdržel Elf a 5 % Agip (NNPC, nedatováno). Pro lepší pochopení zmíním, že firmy fungují pomocí joint venture, což je spojení dvou a více firem a společnými kroky řídí firmu. Zisky si přerozdělují dle procentuálního podílu. NNPC je státní společnost, jež spravuje velké množství ropných, ale i plynových nalezišť. Hlavní podíl ve firmě Shell má stát (uvedených 55 %), ale stejná situace je i u ostatních firem těžících v Nigérii. Jsou to Chevron (NNPC podíl 60:40), Mobil (také podíl 60:40), Agip (60 % NNPC), 20 % Agip a 20 % také Phillips Petroleum, Elf (opět 60:40) a Texaco (60 % NNPC), 20 % Texaco a 20 % Chevron (NNPCa, nedatováno). Procentuální zastoupení poukazuje na státní vliv na ropný sektor a i zajímavé příjmy z něj.

5.3.1 OPEC

Mezinárodní organizace OPEC vznikla v roce 1960 jako konkurence ropných společností, tzv. Sedmi sester (Seven Sisters)⁷. Vznikla v Bagdádu a svoje sídlo měla v Ženevě. To se však v roce 1965 změnilo a OPEC přesídlil do Vídně. K zakládajícím členům patřily Írán, Irák, Saudská Arábie a Venezuela. V roce 1961 přistoupil Katar. Během dalších let přistoupily i další státy. V roce 1962 přistoupila Indonésie a Libye. Spojené arabské emiráty přistoupily v roce 1967, v roce 1969 Alžírsko. A až v roce 1971 přistoupila Nigérie. Od roku 1973 do roku 1992 byl členem organizace Ekvádor, který poté, co organizaci opustil na vlastní žádost, se stal v roce 2007 opět členem OPEC. Gabon byl členským státem od roku 1975 do roku 1994, kdy na vlastní žádost z organizace vystoupil. Indonésie odešla v roce 2009, protože se stala přímým importérem ropy (OPEC, nedatováno). Dle stanov organizace existuje tzv. přidružené

⁷Kartel Sedm sester byl kartelovou dohodou ropných společností, jež byly první svého druhu, kdo vytvořil nepřístupný kartel. Ačkoliv se proti nim snažily vystoupit nezávislé společnosti či politici, kartel Sedmi sester fyzicky ovládal produkci, dopravu a distribuci samotné ropy (Sampson 1980, 255).

členství. Tento status dostanou státy, které nesplňují všechny podmínky nutné pro vstup do organizace. V současné době jsou přidruženými státy Egypt a Sýrie.

„Kartel je v ekonomické teorii sdružením výrobců v daném odvětví, jehož účelem je maximalizace společných zisků a omezování a vylučování konkurence. Děje se tak nekalou kooperací v tvorbě cen, rozdělováním trhů, nebo používáním jiných opatření“ (Samuelson, Nordhaus 1991, 971). Veřejností je organizace OPEC pojmenována jako kartelová společnost. Ani samotná organizace tento název neodmítá, dokonce se netají tím, že toto uskupení vlastně tvoří. Členské země OPEC dnes kontrolují 75 % veškerých světových ropných zásob, v celosvětovém měřítku tak zajišťují jednu třetinu ropné produkce na Zemi a jejich objem vývozu ropy přesahuje jednu polovinu.

První roky nebyly pro tuto organizaci příliš významné, nutno však podotknout, že státům OPEC se povedlo změnit financování. Nově nastavily výši zdanění ropy, jejíž cena byla různorodá a požadovaly zaplacení dlouhodobých koncesí vůči firmám, které těžily ropu. Tyto poplatky se postupně zvyšovaly a státům OPEC se tímto krokem navyšovaly příjmy, i když reálná cena ropy byla nižší (Adelman 2002, 173).

V 70. letech přišla zlatá éra kvůli ropnému šoku, za nímž stály státy OPEC. V roce 1973 zaútočily Sýrie, Egypt a Jordánsko na Izrael a vypukla jomkipurská válka jako odplata za šestidenní válku. Důsledkem bylo snížení vývozu ropy z arabských zemí až o polovinu, čímž se skokově zvýšila cena ropy až o 300 %. Vzhledem k tomu, že se tento výkyv udál během krátkého časového úseku, bylo toto náhlé zvýšení cen ropy pro státy, které jsou právě na ropě závislé, katastrofální (Baňouch; Fedorko 2001, 194). Zmenšila se tak poptávka po ropě ze zemí OPEC. Vyspělé státy, které nebyly členem OPEC, se snažily odebírat ropu od nečlenských států OPEC, což se jeví jako logický krok. Ovšem vyspělé státy, které měly naleziště ropy, nezvýšily svoji ropnou produkci, což se projevilo na ceně, která v roce 1975 byla stejně vysoká, jako v roce 1973, kdy ropný šok započal. Státy se snažily snížit vlastní spotřebu ropy na minimum. Následkem tohoto opatření bylo, že cena ropy zůstávala velmi vysoká. OPEC ukázal, jak mocnou organizací je. Kromě vyděračského potenciálu předvedl i svoji nepostradatelnost, když snížení vývozu ropy ze zemí OPEC kleslo na rok pouze o 15 % a pak se cena opět navýšila na původní hodnotu. Za

důsledek by se daly označit dvě události. První z nich bylo vytvoření Mezinárodní energetické agentury v roce 1974 (EIA – International Energy Agency), jejímž cílem bylo zajistit snížení závislosti na ropě, vytvořit energeticky stabilní trh a nové způsoby čerpání energie. Dohodu podepsalo 16 základajících států OECD a její vznik je odpovědí na organizaci OPEC. Druhým důsledkem bylo to, že ropné společnosti přestaly být hlavními aktéry, stala se jím OPEC a ropným společenstvem nezbyvalo, než postupně přijímat rozhodnutí vynesena organizací OPEC (Baňouch, Fedorko 2001, 195).

Následoval ještě druhý ropný šok v roce 1979, kdy nastal převrat v Iránu. Ropné šoky přišly ještě v devadesátých letech, kdy probíhala válka v perském zálivu a dále se na cenách ropy podílela válka v Iráku, jejíž předehrou se staly události jedenáctého září. Mezi ropné šoky však zařazujeme pouze léta 1973 a 1979, avšak žádný z ropných šoků již nebyl tak rozsáhlý a neměl takový dopad, jako měl první ropný šok.

Vztah mezi Nigérií a organizací OPEC je dobrý. V posledních letech se vztahy ještě zlepšily, protože Nigérie přestala ignorovat nespokojenost obyvatel a více začala jednat v případě nepokojů v těžbařských oblastech, kde se jí povedlo opravit mnoho rozbitého potrubí. Tím se zvedají i samotné dodávky ropy pro OPEC, který si vytvořil se státy, kam vyváží ropu kvóty, které musí dodržovat. Ačkoliv se po hospodářské krizi v roce 2009 očekává v tomto sektoru zpomalení růstu, produkce těžby ropy v Nigérii se zvedá. Těžba se pohybuje okolo 2 milionů barelů ropy za den (OPECa).

5.4 Zemní plyn

Ačkoliv je ropa v dnešní době z pohledu ekonomiky a především pak příjmů tou hlavní komoditou, nelze opomenout význam zemního plynu, který se bude více rozvíjet v budoucnosti. Nigérie vlastní nejbohatší zásoby zemního plynu v rámci Afriky a ve světovém měřítku je na 9. místě. Nigérie je 25. největší vývozce plynu na světě a je na třetím místě v Africe po Egyptě a Alžírsku (EIA 2014).

S nadsázkou by se dalo říci, že je zemní plyn pro Nigérii spíše překážkou. Protože zemní plyn zde blokuje cestu k ropě, je i samovolně zapalován. Zapalování zemního

plynu bylo v roce 1984 zakázáno, ale Nigérie s tím dlouhou dobu nic nedělala a platila pokuty (World Bank 2011). Od roku 2002 se začala procenta spáleného zemního plynu snižovat, ze 46 % na 25 % v roce 2010. Z těchto statistik je jasně vidět, že Nigérie v posledních letech značně snížila objem spáleného zemního plynu, je však nutné si uvědomit, že stále je to obrovské množství (NNPC 2011, 43).

Dosud stále platí, že Nigérie je druhou největší zemí po Rusku, kde vzplane nejvíce plynu při těžbě. Může za to jak již zmiňovaná cílevědomá „netěžba“, tak i absence plynových potrubí, špatná infrastruktura samotné země i nepokoje v této oblasti, jež už nejsou tak četné jako v minulosti. Vláda chce zmenšit objem hořícího plynu na minimum, a proto už má už připravené plány na stavbu nových potrubí. S tímto cílem je spojen i plán výstavby nových plynových elektráren a nových rozvodných elektrických sítí do všech domovů. Nynější systém je nestabilní a má výpadky (blackout), proto jsou nyní v domácnostech zapotřebí generátory. Od roku 2009 se zvyšovala těžba zemního plynu. Postupně stoupala a svého maxima dosáhla v roce 2012. Země však využívá pro vlastní účely pouhých 20 % zemního plynu (EIA 2013).

Výstavba nových elektráren a sítí do všech domovů souvisí s plánem, který vytvořila vláda v roce 2008. Název je Nigerian Gas Master Plan a jeho hlavním cílem je konkurence schopný vývoz zemního plynu, omezení hořlavosti na minimum a vytvoření zásob pro Nigerii, které by v budoucnu zajistily energetickou bezpečnost (NNPCb, nedatováno).

Nigérie se rozhodla podělit o svůj zemní plyn i se svými sousedy. V roce 1982 vznikl na půdě ECOWAS projekt, který měl potrubím se zemním plynem spojit Nigerii, Benin, Togo a Ghanu. Samozřejmě měl začínat v Nigerii a cílem bylo vylepšit energetiku, která bude více konkurence schopná, k čemuž jí měl také dopomoci velmi kvalitní plyn z Nigérie. Samotná výstavba začala v roce 2005 a skončila v roce 2011 (World Bank 2013). Plynovod je dlouhý 681 km (WAGCO, nedatováno) .

5.5 Delta Nigeru a důsledky těžby

Těžba ropy v Nigérii není z geografického hlediska rovnoměrně rozprostřena. Velké zásoby ropy se nacházejí ve federálních republikách obklopujících deltu Nigeru. Logickou úvahou by bylo, že tyto státy se mají lépe než ostatní, ale paradoxem zůstává, že tyto země jsou chudší. Kromě delty Nigeru se ropa ve větším těží i na moři v Guinejském zálivu. Avšak těžba je nákladnější, stejně jako samotný průzkum (Záhořík 2010, 117).

Pojďme si lépe specifikovat deltu Nigeru. Jedná se o region, který se nachází v jihozápadní části Nigérie a skládá se z devíti federativních republik. Je to velmi hustě obydlená oblast. Z pohledu počtu etnických skupin se jedná o nejrozmanitější region etnik žijících vedle sebe. Existuje prognóza, že s rostoucí porodností zde bude v roce 2020 45 milionů obyvatel na území velkém 112 000 kilometrů čtverečních, což je obrovský počet lidí na poměrně malé území. Delta Nigeru je plná nalezišť ropy, přesto občané žijící ve státech delty Nigeru stále více chudnou, čímž se dostáváme k redistribuci ropného bohatství (Záhořík 2012, 83-85).

Právě v otázce přerozdělování se ozývají lidé z delty Nigeru, kde se těží především ropa, a to ve velkém. Místní etnika si stěžují na to, že redistribuce financí plynoucí z nerostného bohatství nejsou rovnoměrně rozděleny. Těžba má negativní dopad na obyvatelstvo a to chce být alespoň finančně kompenzováno (Oyefusi 2007, 3). Při pohledu na historická data nelze místním obyvatelům upírat jejich rozhořčení. Vláda se víceméně již od prvotní těžby v Nigérii až do prvních ropných šoků dělila přesně na půl, popřípadě bylo dělení velmi lehce ve prospěch federální vlády. Během ropných šoků vláda odmítla přerozdělovat získané peníze z prodané ropy vytěžené na moři a měla mírnou převahu příjmů. Po ropných šocích vláda zvyšovala svůj podíl z prodané ropy postupně až na 99 %. Po převratu se v zemi zvýšily příjmy pro občany, avšak vláda má stále dominantní příjem z této ropy v poměru čtyř ku jedné (Obi 2009, 115-116).

Přelidněnost a frustrace obyvatel v deltě Nigeru se odráží na atmosféře a snáze mobilizuje jednotlivé skupiny obyvatel. Na tuto problematiku však nesmíme pouze

nahlížet jako na boj mezi vládou a etnickými minoritami, ale i jako na konflikt, jenž vychází z boje o přístup k přírodním zdrojům mezi minoritami a ropnými společnostmi (Záhořík 2012, 89-90). Ačkoliv jsou ropné společnosti spíše neutrálním aktérem konfliktu, mají na událostech v této oblasti podíl a pomáhají roztáčet spirály problémů. Ropné společnosti nejsou odpovědny za obyvatele, ti se však domnívají, že právě ony pomáhají k vykořisťování místních lidí. To vede ke snahám obyvatel fyzicky působit na ropné společnosti formou sabotáží a bojů. Ropné společnosti reagují tlakem na vládu, aby vojensky zasáhla a zároveň nešetří zvýšenými opatřeními na svých ropných vrtech, stejně jako agresí vůči samotným obyvatelům (Ikelegbe 2006, 44-45). Špatné a zastaralé technologické vybavení jednotlivých společností, které tímto způsobem šetří své peníze, má obrovský vliv na devastaci životního prostředí.

V rámci regionů delty Nigeru se začaly vyvíjet ozbrojené skupiny. Počátek těchto skupin lze datovat do 80. let. Nejznámější povstalecké skupiny jsou z etnik Ogonijů a Ijawů. Ogonijové se nejprve snažili formulovat své požadavky ve své deklaraci. K této deklaraci se připojilo několik dalších etnických skupin, avšak tyto požadavky nebyly brány v potaz (Omeje 2006, 479). To zvedlo značnou vlnu protestů mezi občany. Vláda ale tvrdě zakročila a čelní představitelé rebelií popravila (Ikelegbe 2006, 33). V obou etnikách se rozvinuly militantní skupiny, jež vedly boj s ropnými společnostmi. Jako příklady uvedu MOSOP (Movement for the Survival of Ogoni People) a MEND (Movement for the Emancipation of the Niger Delta). MOSOP se snaží prosazovat spíše pokojnějším způsobem a snaží se více shodnout na nějakém konsenzu (Ibenau 2000, 26). MEND se více ztotožňuje s bojem, jejich praktiky jsou někdy až teroristické. Jako příklady uvedu bombové atentáty na potrubí a samotné vrty i únosy zdejších zaměstnanců (Asuni 2009, 19).

K těmto doposud zmíněným negativním aspektům, jimiž delta Nigeru oplývá, musím přidat environmentální pohled na tento region. Ačkoliv jsou ropa a zemní plyn pro Nigérii velmi důležité suroviny, jejich úniky do místní přírody mají devastující účinek. V textu výše jsem zmiňoval, že je plyn při těžbě spalován. Při tomto spalování se uvolňuje velké množství oxidu uhličitého a dochází k znečištění půdy sírou a

popel, jež později dopadnou na zem (Oluwaniyi 2010, 315). Již zmíněný špatný technologický stav těžebních zařízení a sabotáže na potrubí mají za následek únik ropy. Asi největším problémem zůstává ropa unikající do místních vod. Tím se zhoršuje kvalita pitné vody. Lidé nemají jinou možnost získání vody ke konzumaci, a proto se dostávají zdravotní potíže (Oluwaniyi 2010, 314-315). Vytěžená ropa má vliv kromě znečištění vody i na celý ekosystém. V oblasti těžby je to nejvíce poznat na zemědělství, půda přestává být úrodná, v nejhůře zamořených oblastech už se nepěstují plodiny, jelikož zde roste jen plevelová tráva (Eweje 2006, 42).

Uvedené informace naznačují, že přírodní zdroje na jedné straně upevňují pozici státu, zároveň jsou však prokletím. Vzniká tak paradox, kterému se odborníci věnují. Tento fenomén se dá také popsat jako protichůdný vztah mezi politickou úrovní života, socioekonomickou sférou lidských práv a právě mezi bohatstvím země. Pro tyto země je typické, že režim je tvrdý ve svých represích, hlídá si své bohatství a odmítá se dělit o bohatství s občany formou sociálního státu. A to je již zmíněný paradox, protože je zde předpoklad, že by právě tyto suroviny měly přinést vyšší životní standart a lepší životní podmínky pro život (Dušková 2011, 315).

Lze empiricky změřit, zda Nigérii přírodní zdroje pomáhají zlepšit životní standard a zvýšit rozvoj. Špatnou životní situaci v jednotlivých státech lze změřit dle čísel. Asi nejznámější je indikátor lidského rozvoje *Human Development Index (HDI)*, který hodnotí lidský rozvoj států v rámci tří oblastí, jimiž jsou zdraví, vzdělání a životní úroveň. Výsledek se z nashromážděných dat pohybuje mezi nulou a jedničkou. Státy jsou rozděleny na čtyři úrovně: velmi vysokou, vysokou, střední nebo nízkou úroveň lidského rozvoje. Nigérie se v roce 2012 s hodnotou 0,504 umístila na 152. místě ze 187 hodnocených zemí a patří tak do skupiny zemí s nízkou úrovní lidského rozvoje (UNDP 2013). Od roku 1980, kdy se začal měřit HDI v Nigérii, se zvedla průměrná délka života ze 45 let na 53 let a školní docházka se prodloužila na 9 let, i když průměrem není dochozených ani šest let. Zvedl se také finanční průměr životního minima na 2,1 USD na den (UNDP 2013a).

6 Mezinárodní organizace

Integrační procesy se v regionálních strukturách začaly vyvíjet ve 30. a 40. letech 20. století v Evropském prostoru. Zde se integrační procesy vyvinuly a staly se takovým fenoménem, že po druhé světové válce začaly získávat na svém významu, rozšířily se mimo Evropu a samotná globalizace světové ekonomiky přinesla jejich čtenější výskyt. Zhruba od 60. let 20. století můžeme nacházet regionální integrace v Latinské Americe, v Asii, ale i v Africe. Spolupráce dvou a více států, které mezi sebou vytvářely dohody, jež se nejvíce zakládaly na ekonomickém charakteru, to byl počátek integračních procesů. Motivací pro zapojení do regionálních integračních procesů byl pro státy ekonomický růst, jež měl zajistit například mechanismus v podobě zrušení cel mezi státy a rušení všech překážek, které zpomalovaly obchod. V nynější době můžeme vidět, že nejen ekonomické faktory jsou tím hlavním motorem integračních procesů. Vždy záleží na konstelaci specifických místních podmínek, vývoji regionu a době jako takové. Avšak nutno říct, že ve světě stále převládají integrační procesy s ekonomickým motivem (Cihelková 2007, 1-2).

6.1 Africké integrační procesy a jejich specifika

Co se konkrétně afrického kontinentu týká, zde integrační procesy započaly již na počátku 20. století, kdy se zde utvořila v roce 1910 Jihoafrická celní unie (Waisová 2009, 341). Jedná se však spíše o výjimku. Větší vlna integračních procesů nemohla v Africe vzniknout dříve než v 60. letech 20. století, kdy začala vlna dekolonizace. V 60. letech 20. století tedy společně s dekolonizací vznikalo mnoho organizací, které se při svém vzniku nechávaly nejvíce inspirovat Evropským společenstvím (Gandois 2009, 16).

Africké integrační procesy mají svoji zvláštnost a mohli bychom je rozdělit do tří úrovní: Panafrické integrační procesy (celoafrické integrační procesy), regionální integrační procesy a mikroregionální integrační procesy.

Panafrické integrační procesy jsou založeny na myšlence panafricanismu. Tato myšlenka se začala rozvíjet s první vlnou dekolonizace a její podstatou je sjednocení všech států na africkém kontinentu. Vytvoření jedné celoafrické organizace se velmi

dožadoval ghanský čelní politik Kwame Nkruma, který vlastně pomohl šířit tuto myšlenku v politických kruzích. První větší integrační proces přinesla Organizace solidarity na podporu dekolonizace vzniklá v roce 1958. Hlavní organizací nesoucí myšlenku panafricanismu byla Organizace africké jednoty, jež vznikla v roce 1963. Chartu této organizace kladoucí si za cíl svobodu a jednotu celého kontinentu podepsaly všechny tehdejší nezávislé státy. V roce 2003 se tato organizace transformovala na Africkou unii s hlavním cílem zlepšit bezpečnost a stabilitu na kontinentu a zlepšit ekonomický rozvoj (Waisová 2009, 337-338). V této práci ještě zmíním Africké ekonomické společenství (AEC), které vzniklo v roce 1991 u tehdejší OAJ. Cílem AEC je dosažení celkového sjednocení v mnoha oblastech, jehož se má dosáhnout postupně v šesti fázích do roku 2028. Základním motorem tohoto cíle mají být regionální integrace. Protože je Afrika typická více regionálními organizacemi v rámci jednoho regionu, určilo AEC v každém regionu zastupující regionální organizaci pro tento projekt. Nebudu zde vypisovat všechny, důležité však pro tuto práci je, že v západní Africe je ECOWAS tím hlavním integračním uskupením. Později se ve své práci dostanu k tomu, proč se jedná právě o ECOWAS (Adamcová; Gombala 2001, 50-51). Zajímavostí je vztah mezi AEC a OAJ, neboť ačkoliv sdružují stejné státy, mají odlišné cíle.

Regionální organizace v Africe nejčastěji vznikají z důvodů ekonomické spolupráce a hospodářského růstu. Hlavními jednotkami jsou zde státy, které se na integraci dohodnou, tedy za těmito integracemi stojí elity jednotlivých států. Regionální organizace jsou v Africe různě úspěšné, což je dáno pozadím vzniku, participací jednotlivých států, ale i třeba přírodními podmínkami (zdroji) (Waisová 2009, 330). Jako příklad regionální integrace uvedu organizaci ECOWAS, již se především tato kapitola věnuje.

Mikroregionální integrační procesy jsou odlišné od předchozích integrací v tom, že hlavní spojovací jednotkou zde nejsou státy, ale společné projekty více států. Tyto projekty se týkají především ekonomického charakteru a jsou zaměřeny na jasně vymezenou spolupráci mezi státy, proto je tento integrační proces ze všech dosavadně zmíněných nejúspěšnější. Pro lepší pochopení toho, jakých oblastí se tyto projekty

týkají, uvedu několik příkladů. Vytvářením rozvojových koridorů se zlepšují podmínky k obchodování a tedy k většímu ekonomickému růstu. Může se jednat též o oblast energetiky - Jihoafrický energetický prostor má za cíl vytvořit stabilní síť v rámci vlastního regionu. Voda je jedním z dalších sektorů, na něž jsou cíleny tyto projekty. Například v západní Africe vznikl Úřad pro povodí řeky Niger, který hledá možnosti, jak řeku zachránit a jak předejít možným konfliktům týkajícím se užívání vody. Na tomto projektu se podílí devět států, jež jsou jak z organizace ECOWAS, tak i z dalších regionálních organizací, k nimž se ještě dostanu (Waisová 2009, 332-333).

Na začátku této kapitoly uvádím, že se africké integrační procesy nechaly inspirovat příkladem z Evropy a snažily se proto zavádět podobná institucionální zřízení. Přenesení evropské zkušenosti na africký kontinent však nepřineslo kýžený efekt. Jednou z příčin je nedostatečné zapojení či malá motivace jednotlivých států vůči regionální integraci. Za své berou i velmi rozdílné ekonomiky států i v rámci jednoho regionu, což se také odráží na míře participace. Ovšem největším problémem, kterým oplývají africké regionální procesy, je překrývající se členství. Státy se velmi často nacházejí ve více jak dvou regionálních integracích a k tomu musíme započítat přítomnost v panafrické organizaci AU. Není proto divu, že státy nevědí, které podmínky mají plnit dříve, což se odráží na špatném plnění cílů vytyčených především v regionálních organizacích. Tento problém je odborně popsán jako tzv. efekt špagetové mísy, přičemž název tuto situaci trefně vystihuje (Cihelková 2007, 125). Nulové dodržování vytyčených cílů a neefektivnost jednotlivých organizací především v 80. letech, vedly k významným změnám v 90. letech. U značného množství organizací došlo ke změnám zásadních smluv v organizaci, což je také případ ECOWASU. V některých případech se ze starých organizací vyvinuly nové, příkladem je vytvoření AU z OAJ (Adamcová; Gombala 2001, 15).

6.2 Současné regionální procesy v rámci západní Afriky

Kromě organizace ECOWAS se v západní Africe nacházejí ještě další regionální organizace. První zde uvedenou je organizace UEMOA, která vznikla v roce 1994. Západoafrická hospodářská a měnová unie (Union Economique et monétaire Ouest Africaine - UEMOA) je regionální organizací osmi afrických zemí západní Afriky. Jedná se o státy Benin, Burkina Faso, Pobřeží slonoviny, Guinea Bissau, Mali, Niger, Senegal a Togo. Až na Guinea Bissau, která je bývalou portugalskou kolonií, jsou ostatní zmíněné země bývalými francouzskými koloniemi. Proto je oficiálním jazykem této organizace francouzština, což je patrné ze samotného názvu organizace. Cílem UEMOA je podporovat regionální hospodářskou integraci a vytvořit společný trh (Housing Finance Africa 2012). Tento cíl by se dal považovat za úspěšný, jelikož se v roce 2000 podařilo UEMOA vytvořit celní unii. Nutno však podotknout, že tato úspěšnost je dána především díky velké podpoře Francie, bez jejíž značné pomoci by se nemohlo této organizaci dařit. Vznik CFA franku vázaného na kurz eura vytváří monetární unii a je jasným důkazem francouzské podpory (Cihelková 2007, 167). Organizace UMOA (Západoafrická monetární unie) a CEAO (Západoafrické a hospodářské společenství), které fungovaly dříve, se sloučily v uvedenou UEMOA. Ta i její zmínění předchůdci jsou spíše soupeřem než přítelem ECOWASU a namísto spolupráce se dostávalo do popředí soupeření, jež vedlo ke zpomalení vývoje regionu (Bach 1983, 618).

Na půdě ECOWAS vznikla Západoafrická měnová zóna (WAMZ), jež měla napomoci k vytvoření jednotného trhu s vlastní měnou. Vytyčeným cílem bylo, že toto seskupení se stane hlavní monetární unií v celém regionu, tedy že i státy UEMOA budou spadat pod tuto agendu. Iniciátorem vzniku byla opět Nigérie a zbylé státy se pouze přidaly. Do WAMZ se mohly přidat státy nepatřící do EUMOA. Jednalo o všechny anglofonní země, tedy o Gambii, Ghanu, Nigérii a Sierru Leone. Později se přidala Libérie. Do WAMZ patří u Guinea, která odmítla participovat na projektu UEMOA. Projekt WAMZ nelze označit za úspěšný v porovnání s UEMOA, jelikož se v jeho rámci stále nepodařilo dokončit celní unii.

Projekt WAMZ nelze označit za úspěšný v porovnání s UEMOA a důvodů je několik. V době, kdy se vytvořila celní unie, což byl rok 2000, měla už být vytvořena zóna volného obchodu s vlastní měnou ecu, ale vytvořila se pouze celní unie. UEMO již tuto zónu má a disponuje vlastní měnou delší dobu. Navíc WAMZ se nepodařilo implementovat tyto prvky do dnešní doby. Nejprve byly tyto cíle stanoveny na rok 2005 a 2009, ale bez úspěchu. Hlavními důvody jsou ty, že země neplní všechna vytyčená kritéria, ani Ghana i Nigérie (nejsilnější státy v rámci WAMZ) neplnily dříve všechna. Dalším vytyčeným rokem je rok 2015 a pokud ani na konci toho roku se nepovede vytvořit zónu volného obchodu a vlastní měnu, bude projekt velmi vážně ohrožen z existenčního hlediska (Udeh 2011, iv).

6.3 Vznik ECOWAS a pozadí vzniku

Ještě než se dostanu k tomu, co stálo za vznikem organizace ECOWAS, je nutné si uvědomit, že se v tomto regionu nacházejí státy, jež byly kolonizovány Velkou Británií a Francií. Oba evropští giganti měli vlastní způsob, jímž ovládali své kolonie (například přímá a nepřímá správa). Lišili se v míře vnucovaného jazyka i kultury. Navíc obě tyto mocnosti viděly i po ztrátě těchto kolonií, respektive po získání jejich nezávislosti možnost, jak nadále ovlivňovat tento region a zároveň z toho i profitovat. Tento mírně nepřátelský postoj převáděly i na své bývalé kolonie, což se právě odráželo na spolupráci mezi anglofonními a frankofonními státy. Dnešní vztahy mezi anglofonními a frankofonními státy jsou lepší, ale jistý odpor je tam stále znát a ne všechny hranice se podařilo odbourat.

Byla to Nigérie, která se dostavila s nápadem na vznik regionální organizace ECOWAS. Frankofonní státy byly jasně proti vstupu do této organizace. Jejich vcelku oprávněnou námitkou bylo, že už se v jedné regionální organizaci nacházejí (tehdy CEAO) a neviděly nejmenší důvod hnát se do další integrace (Bach 1983, 609). Při vyjednávání vznášely frankofonní státy tyto argumenty, navíc šli proti Nigérii v tom smyslu, že jejich organizace je úspěšná, a tedy spíš organizace CEAO by se měla rozšířit (Gandois 2009, 73). Samotná integrace do ECOWASU nebyla jediným negativním jevem, který frankofonní státy vnímaly. Nigérie, jež navrhovala vznik nové organizace, pro ně představovala silný stát po ekonomické stránce, jenž bude

chtít prosazovat své zájmy, což rozhodně nebylo cílem frankofonních států chovajících k Nigérii spíše jisté opovržení než přátelství (Ojo 1980, 574).

Pro Nigérii bylo vytvoření zmiňované organizace velmi důležité. Sama Nigérie, respektive její čelní představitelé, viděli Nigérii jako stát, který by měl zastávat vedoucí pozici v regionu západní Afriky (Bach 2007, 301). To se podepsalo i na motivaci Nigérie při jednání mezi Karibikem, Evropskou hospodářskou unií a africkými státy o hospodářské spolupráci. Nigérie se při vyjednávání předvedla ve velmi dobrém světle v pozici afrického lídra. Tím ukázala, že vyjednávat na mezinárodní scéně umí a některé státy západní Afriky začaly přehodnocovat svůj názor na Nigérii a na členství v ECOWAS. První ze států, který veřejně projevil podporu Nigérii, bylo Togo. Společně vytvořili Západoafrickou ekonomickou komunitu WAEC. Tímto krokem dokazovali okolním státům, že se spolupráce na takové úrovni vyplatí jak silnému, tak i slabému státu a že odlišná historie států včetně jazyků samotných není překážkou úspěšné integrace (Ojo 1980, 576-579).

Frankofonní státy začaly na plánu ECOWAS více spolupracovat díky několika faktorům. Nigerijský vůdce Gowon vypisoval štědré šeky, CEAO se nestala natolik konkurenční organizací, jak se očekávalo a navíc v letech 1973 přišly ropné šoky, které posílily vliv Nigérie (Bach 1980, 609-610). U nigerijského vůdce Gowona bych se rád ještě na chvíli pozastavil. Byl to právě on, kdo se velmi zasloužil o vznik regionální organizace, především svým odhodláním a ambicemi. Aby frankofonní státy souhlasily s integrací, "přemlouval" je způsobem jemu vlastním, který znal nejlépe z Nigérie, tedy korupcí. S nadsázkou by se dalo říct, že jim až vnucoval svoje finanční dary, na druhou stranu se čelní představitelé států sami nebáli požádat o finanční pomoc na velké projekty a Gowon jim v tomto směru štědře vycházel vstříc.

Státy v západní Africe postupně došly k názoru, že by uskupení ECOWAS mohlo fungovat a přidají-li se k tomu uskupení, budou z toho pramenit jisté výhody. Je nutné však říci, že státy se na členství v ECOWAS dívaly jako na menší zlo být uvnitř organizace, než zůstat vně a později litovat (Gandois 2009, 75).

Ohromné úsilí Nigérie nakonec nepřišlo vniveč a ECOWAS byl založen na konci května roku 1975. Dohoda ECOWAS byla podepsána těmito státy: Benin, Burkina Faso, Pobřeží Slonoviny, Gambie, Ghana, Guinea, Guinea-Bissau, Libérie, Mali, Mauritánie, Niger, Nigérie, Senegal, Sierra Leone a Togo (ECOWAS, nedatováno). V roce 1977 se součástí organizace staly ostrovní Kapverdy. Guinea má v současnosti pozastavené členství a členem již není Mauretánie, která odešla na vlastní žádost. Úředními jazyky jsou francouzština, angličtina i portugalština.

Integrace vzniklé v Africe se chtěly podobat těm v Evropě. Podobné to bylo i v oblasti institucionálního zřízení. Není proto divu, že zde najdeme jistou podobnost mezi africkými a evropskými institucemi. V této práci se nebudu zabývat všemi institucemi, v krátkosti se zmíním pouze o některých a uvedu jen ty, které budou souviset s tématem mé práce.

Hlavním orgánem je orgán zvaný Úřad hlav států a předsedů vlád. Je složen z představitelů jednotlivých států. Druhým rozhodovacím orgánem je Rada ministrů. Členem je každý ministr členského státu. Výkonným orgánem je Komise. Tento kolektivní orgán vznikl až v roce 2007, má devět členů a kromě předsedy má každý komisař na starosti určitý úsek (například zemědělství, obchod, doprava atd.). Nechybí ani soudní dvůr, jenž řeší spory mezi státy i kompetence jednotlivých institucí.

Orgánem, který bych rád uvedl, je Parlament. Ten má 115 křesel rozdělených dle počtu obyvatel jednotlivých zemí v rámci ECOWAS. Jelikož je Nigérie nejlidnatějším státem Afriky, nebude žádným překvapením, že Nigérie zaujímá velkou část křesel, je-li počet obyvatel základním měřítkem přerozdělování. Nigérie má 35 zástupců. Ghana, která je na druhém místě v počtu obsazených křesel, jich má pouze osm, což je čtyřikrát méně. Další země mají od pěti do sedmi křesel. Jak jsem již uvedl, jedná se o poradní orgán, jehož stanoviska nejsou závazná, ale to by se mohlo do budoucna změnit, jelikož je tu možnost, že by se z tohoto poradního orgánu stal orgán legislativní a změnil by nepřímou volbu na přímou volbu poslanců. Tím pádem by se zvedly kompetence jednotlivých poslanců i orgánu samotného. Nyní jsou členy Parlamentu poslanci, jež jsou dosazeni z jejich vlastního národního parlamentu (Parlament ECOWAS, nedatováno).

Organizace ECOWAS si vytvořila vlastní banku s názvem Investiční a rozvojová banka ECOWAS (EBID – Ecowas Bank for Investment and Development). EBID získává finance od členských států platících příspěvky a část z těchto peněz dostane EBID. EBID tyto finanční prostředky používá na rozvoj a na nové projekty posilující integritu mezi státy. Členský stát si může půjčit od EBID peníze na podporu v ekonomické a sociální oblasti. Podpora probíhá formou projektů, které jsou dotovány (Banka ECOWAS, nedatováno).

6.4 Fungování ECOWAS

Fungování ECOWAS zpočátku své existence nebylo příliš dobré. Jedním z důvodů byla již zmíněná působnost většiny států v organizaci CEAO a vyčníval zde systém překrývajícího se členství. A už samotný projekt celé organizace v době, kdy vznikal, by se dal označit dle chápání států za místo, kde státy chtějí prosazovat své zájmy a jaksi opomíjejí potřebnou formu konsenzu (Gandois 2009, 75). Po vytvoření organizace státy stavěly do popředí především své vlastní individuální zájmy a nechtěly přijmout jakékoliv prvky supranacionality, které by mohly ohrožovat jejich suverenitu. Navíc byl stále v očekávání států nějaký profit (Okolo 1985, 142). Nelze však úplně státům upírat tuto myšlenku, protože Nigérie své následovníky vábila značnými finančními prostředky, na něž si státy poměrně rychle přivykly.

Hlavní kritériem, podle něhož se určovalo špatné fungování organizace, nebyl postoj států, ale nenaplnování vytyčených cílů. Hlavním cílem bylo vytvořit především ekonomickou spolupráci a dosáhnout rozvoje ve všech sférách, a to zejména v oblasti těžkého průmyslu, transportu, telekomunikací, energetického průmyslu, zemědělství, přírodních zdrojů, obchodu, financí i ve sféře kulturních a sociálních otázek, aby se zlepšily podmínky obyvatel žijících na území západní Afriky.

Postupně a v různých časových fázích mělo dojít k růstu obchodu, k odstranění cel, snížení administrativních obchodních opatření a měly se snížit překážky, které bránily volnému pohybu osob, služeb, zboží a kapitálu. Cílem mělo být vytvoření zóny volného obchodu a bezcelní unie (Adamcová; Gombala 2001, 26). Výsledkům vytyčených cílů jsem se již věnoval v podkapitole o monetární unii WAMZ.

Stejně tak jako většina afrických organizací si i ECOWAS prošel vytvořením nové smlouvy, jež určovala základní cíle, kvůli špatné efektivitě v plnění cílů. Nový cíl organizace směřoval k vytvoření hospodářské unie v západní Africe, k zachování a upevnění ekonomické stability, zlepšení životní úrovně obyvatel regionu a k lepší regionální integraci západoafrického regionu. Pro úplnost uvedu, že smlouva vešla v platnost v roce 1993 a zajímavostí je, že ne všechny státy tuto smlouvu ratifikovaly (Adamcová; Gombala 2001, 25).

Organizace ECOWAS měla, respektive má i úspěšné projekty. Mezi ně lze zařadit otázku bezpečnosti. Zprvu tato otázka nebyla vůbec řešena a je tak trochu paradoxem, že ekonomický motiv, kvůli němuž organizace vznikla, se nedařilo naplnit tak, jako bezpečnostní agendu (Gandois 2009, 82). V době, kdy vznikala organizace ECOWAS, byl region západní Afriky ještě poměrně klidným regionem. Postupem času se to změnilo a státní převraty v jednotlivých státech nebyly ničím neobvyklým. Tyto změny režimů ovlivňovaly i okolní státy a měly vliv i na vývoj samotné organizace. Státy začaly mít obavy o svoji bezpečnost, což se promítalo i do hospodářské spolupráce. Státy se tedy dohodly na nových smlouvách, které zajišťovaly jejich bezpečnost. V roce 1978 se vytvořil Protokol o neútočení (Protocol Relating to Non-Aggression – PNA). V tomto Protokolu státy podepsaly, že se vyhnou jakékoliv vzájemné agresi a spory se budou řešit mírovou cestou. Neshody budou řešit příslušné orgány ECOWAS. Dále se v roce 1981 podepsal Protokol o vzájemné pomoci při obraně (Protocol Relating to Mutual Assistance on Defence - PMAD). Z názvu jasně vyplývá, že cílem smlouvy je vojenská pomoc při napadení členského státu organizace ECOWAS. Tato smlouva vešla v platnost sice až za pět let po podepsání, ale z hlediska mezinárodních vztahů se stala velmi důležitou, protože se těmito dvěma pakty v ECOWASU vytvořil jak systém kolektivní bezpečnosti, tak i systém kolektivní obrany (AU, nedatováno).

Vytvoření těchto dohod položilo základ bezpečnostní agendě, avšak zatím reálně v tomto ohledu nedošlo k dalším výrazným krokům a tyto smlouvy tak zůstávaly zatím pouze na papíře. Impuls pro vývoj bezpečnostní situace vyvolala občanská válka v Libérii, která v nemalé míře ovlivnila celou západní Afriku. Konflikt se začal

přelévat i do okolních států, což s sebou neslo zvýšenou kriminalitu, mnoho uprchlíků a nepokoje. ECOWAS se tedy rozhodl jednat a v květnu 1990 utvořil výbor s názvem Stálý mediační výbor (ECOWAS Mediation Standing Committee - EMSC). Výbor vytvořil monitorovací skupinu ECOMOG (The Economic Community of West African States Monitoring Group), která se bude skládat z vojenských jednotek jednotlivých států (Lima 2002-3, 1-2). Odhadem bylo na vojenskou intervenci do Libérie zapotřebí 6 000 vojáků. Ukázalo se, že státy nedají dohromady tak velký počet vojenských sil. Otěže zde převzala Nigérie, která roku 1990 dodala 5 000 vojáků. Od té doby mají nigerijští vojáci svým počtem jasnou převahu. Nejznatelnější byl rok 1993, kdy se počet vojáků zvedl na 12 000 a Nigérie jich dodala 10 000. Vojenský podíl nigerijských jednotek v rámci ECOMOGU přesahuje 80 %, z čehož mají strach především frankofonní státy nemající s Nigérií dobré vztahy a bojí se, že v případě konfliktu může být tato početná armáda použita proti nim (Odigbo, Effiong, Adaona 2014, 98).⁸ Frankofonní státy však nesouhlasily s vysláním skupiny ECOMOG do Libérie. Důvody, proč i přesto ECOMOG v Libérii byl, jsou následující. Nigérie přislíbila velké množství ropy za velmi příznivou cenu, s čímž státy rády souhlasily (Francis 2009: 111). Navíc Nigérie byla požádána o pomoc samotným mediátorem konfliktu - Gambií. V neposlední řadě jde o to, že Nigérie prostě chtěla demonstrovat svoji sílu, zároveň však toužila po klidném regionu a vojenské kapacity na tento problém byly dostačující.

Kromě udržování vojenského pořádku slouží tyto mise EKOMOGU i ke stabilizaci po případném konfliktu či dohlížení na volby, aby proběhly bez incidentů. Mediační stálý výbor vyslal skupinu ECOMOG ještě do Sierra Leone a Guinea Bissau (Lima 2002-3, 1-2). Skupina byla vyslána též do Mali. OSN velmi napomáhala v rámci jednotlivých misí ECOMOGU. Jejich mise zde nesly vlastní názvy. Ačkoliv se jedná o velmi zajímavá fakta, nejsou předmětem této práce.

Ekonomická integrace v rámci organizace z makroekonomického hlediska pokulhává. Malé ekonomické projekty se řadí na půdě ECOWAS mezi ty úspěšnější,

⁸ Nigérie reálně disponuje více vojáky, než které poskytuje k dispozici v ECOMOGU. Celkem má Nigérie k dispozici až 80 000 vojenských jednotek disponujících značnou silou oproti ostatním státům v regionu (Bach 2007, 301).

mají totiž jasnější cíle, na kterých se státy dohodnou, slouží k blahu obyvatel a státy se snaží o jejich dodržování. ECOWAS je činný v tomto ohledu ve spoustě oblastí spolupráce, velmi úspěšné jsou například projekty v oblasti transportu, telekomunikace nebo energetiky. Naopak projekty orientující se na oblast vzdělání, zemědělství či zdravotnictví jsou velmi okrajové. Neměli bychom opomenout, že řada těchto projektů by nefungovala bez značné finanční výpomoci ze zahraničí, a to zejména od Francie a Velké Británie, ale také od EU (Van den Boom 2010, 38-40).

Jeden úspěšný příklad spolupráce jsem uvedl v předchozí kapitole, kde se zmiňuji o plynovodu vedoucím z Nigérie až do Ghany. Co jsem však neuvedl je, že by se tento projekt měl rozšířit i do dalších států západní Afriky a také směrem do Evropy.

Telekomunikace, lépe řečeno spolupráce v této oblasti trvá nejdéle, státy ECOWASU v této oblasti spolupracují už od 90. let. V dnešní době fungují dva programy. INTELCOM si klade za cíl spojit veškerá hlavní města západní Afriky s přímou telefonní a datovou linkou. Těmito linkami je pokryto 80 % území ECOWASU.

Energetikou se zabývá druhý projekt z názvem WAPP (Západoafrický energetický koridor), fungující od roku 2006. Bohužel v západní Africe často vypadává dodávka elektřiny, čemuž se tento projekt snaží zabránit pomocí stabilnějších energetických sítí spojujících členské státy (ECOWAPP 2011).

6.5 Postavení Nigérie v rámci organizací

Kromě organizace ECOWAS jsem vybral další dvě organizace, kde budu sledovat postavení Nigérie. První organizací je AU, kterou jsem vybral proto, že se jedná o africkou organizaci a také proto, že se jedná o nadřazenou organizaci v systému hierarchie (panafrická). Druhou organizací je OSN. Tuto organizaci jsem si vybral proto, že se jedná o nejdůležitější mezinárodní organizaci vůbec, navíc Nigérie značně spolupracuje s OSN při misích ECOMOGU.

6.5.1 ECOWAS

Postavení Nigérie v rámci organizace ECOWAS je specifické. Její slovo má zde největší váhu, což je vcelku pochopitelné, vezmeme-li v potaz, že to byla Nigérie, kdo se zasadil o její vytvoření (Ojo 1980, 593). Dále Nigérie sama sebe vnímá jako lídra v západním regionu Afriky, který je předurčen k tomu, aby zaujal toto postavení a stal se jakýmsi garantem stability a rozvoje celého regionu (Bach 2007, 301). Pozici Nigérie v rámci regionu znesnadňují frankofonní státy mající vlastní organizaci UEMOA. Frankofonní státy jsou odtažité od projektů na půdě ECOWAS a obecně lze říct, že nechtějí připustit silné postavení Nigérie. Anglofonní státy podporují vedoucí roli Nigérie, což se projevilo i při vzniku WAMZ (Gandois 2009, 19). Nigérie využívá k prosazování svých zájmů na půdě ECOWAS osvědčenou taktiku finančních odměn v podobě levnější ropy a dotování některých projektů (Francis 2009, 11). Nigérie tyto prostředky ale využívá pro obecné blaho regionu, například se jí touto štědrá finanční politikou podařilo vytvořit bezpečnostní agendu, jež zajistila větší stabilitu v celém regionu. Při ustavování ECOMOG a její intervenci do Libérie však Nigérie využila svoji tvrdou sílu a její vliv na misích je obrovský, neboť 80 % vojenských kapacit pochází právě z Nigérie (Odigbo, Effiong, Adaona 2014, 98). Navíc Nigérie dosahuje vysokých počtů vojáků i ve všeobecném měřítku a tato velikost budí především u frankofonních států nejistotu (Bach 2007, 301). Regionální organizace ECOWAS se tak stala pro Nigérii nástrojem, prostřednictvím něhož může do značné míry ovlivňovat a nastolovat agendu (Gandois 2009, 208).

6.5.2 AU

Od vzniku Organizace africké jednoty (OAJ) a následně Africké unie (AU) je pozice Nigérie v rámci regionu zřejmá a zůstává nezměněna. Již od 60. let se Nigérie snaží prosazovat mírová řešení konfliktů a pomáhat k dalšímu rozvoji těm méně schopným, a to nejenom ve svém regionu, ale i v celé Africe. Události z posledních let, jako například krize v Pobřeží slonoviny nebo události z Lybie a Mali, nám dávají za pravdu, že Afrika jako taková potřebuje silné schopné vedení, které musí mít ovšem regionální kořeny. Ať již přímé či nepřímé zapojení Nigérie do výše zmíněných konfliktů a krizových situací jasně dokládá fakt, že Nigérie má zájem na dění ve svém okolí jako správná regionální mocnost. Do těchto konfliktů nebyla vždy zapojena

přímo, ale byla zapojena skrze mezinárodní organizace a jejich mise, především pak AU, OSN a ECOWAS. Na rozbor podstaty těchto konfliktů zde není dostatek prostoru, ale je zřejmé, že kdyby k těmto situacím zůstala Nigérie lhostejná, nemohla by být v očích světa považována za regionální mocnost. Dále je Nigérie signatářem Africké demokratické charty a i díky ní pomáhala a pomáhá šířit demokratické principy napříč kontinentem. Na mysli mám pomoc s organizací a s dohledem na volební procesy v politicky nestabilních zemích, jako například Guinea Bissau, Mali, Senegal, Libérie, Ghana, Niger a další (Ashiru 2012).

Je tu ovšem i druhá stránka věci. Jelikož díky prosperující ekonomice a dlouhodobému postavení Nigérie je její vliv značný, objevuje se často i kritika mířící na prosazování nigerijského vlivu v Africké unii. Je zřejmé, že tato kritika není zcela neopodstatněná, ale vzhledem k tomu, v jaké se Nigérie nachází v rámci regionu i Afriky pozici a s přihlédnutím k jejím mírotvorným aktivitám není možné říci, že by se Nigérie snažila uzurpovat si moc v Africké unii pro sebe. Jak jsem již řekl, její postavení v rámci regionu a organizace je velmi zavazující a tudíž je nutné činit občas kroky, se kterými nesouhlasí každý.

6.5.3 OSN

Jak jsem již popsal výše, Nigérie je jednou z nejvyspělejších afrických zemí a je regionální mocností se vším všudy, což dokazuje i fakt, že se ucházela o místo nestálého člena v Radě bezpečnosti OSN jako jedna ze dvou afrických zemí. OSN zcela respektuje Nigérii jako regionální mocnost i díky dlouhodobé spolupráci v rámci šíření míru v Africe takřka již od 60. let. Žádná jiná africká země se pozitivním způsobem neangažovala v tolika konfliktech, a to nejen v Africe, ale i několika případech na Blízkém východě. Zmíním zde několik případů spolupráce Nigérie s OSN v rámci peacekeepingových misí, například konflikty v Libanonu, Chorvatsku, Libérii, Rwandě, Burundi, Sierra Leone atd. Přes 250 000 nigerijských jednotek se podílelo na peacekeepingových misích OSN, což by bylo i na evropskou zemi úctyhodné číslo. Nigérie se celkem podílela na 40 peacekeepingových misích z necelých 60. Největší vliv na peacekeeping má ovšem v Africe, kde má v rámci monitorovací skupiny ECOMOG, jednotek organizace ECOWAS hlavní slovo, což

dokázala především při řešení konfliktů v Sierra Leone a Mali, kde vystupovala jako hlavní velitel jednotek spadajících pod ECOWAS. Dále byla nejen v těchto případech jedním z hlavních partnerů OSN při řešení těchto situací. V poslední době se snaží Nigérie uplatnit své postavení i proti teroristickým skupinám ohrožujícím bezpečnost v celé Africe, jakou je například Boko Haram. Všechna tato fakta dokazují, že Nigérie je regionální velmocí, jelikož se snaží prosazovat mír na regionální i mezinárodní úrovni a přitom také nezapomíná na zájmy svých sousedů (Aribisala 2013).

7 Závěr

V úvodu mé bakalářské práce jsem si položil otázku, zda je Nigérie regionálním hegemonem. V teoretické části jsem představil koncept regionální hegemonie dle Miriam Prys. Nyní projdu jednotlivé body konceptu a určím, zda je Nigérie naplňuje. Ještě zdůrazním, že musí být splněny všechny vytyčené podmínky, aby v rámci práce mohla být Nigérie považována za regionální mocnost.

První podmínkou regionální hegemonie dle Miriam Prys je, že samotný stát se považuje za lídra celého regionu. V práci jsem uváděl, že Nigérie má ambici na to, stát se regionálním lídrem. Samotní čelní představitelé vidí Nigérii jako vedoucí stát v západoafrickém regionu a berou to jako své poslání. *Zde podmínku regionální hegemonie Nigérie splňuje.*

Druhá podmínka regionální hegemonie do jisté míry souvisí s tou první. Její podstatou je kritérium souhlasu ostatních států s touto pozicí regionálního hegemonu, tedy vyjádření podpory danému státu v jeho dominantní pozici. Miriam Prys se ve své práci věnuje tomuto bodu rozsáhleji. Uvědomuje si, že snad každý stát by se chtěl stát dominantním hráčem ve svém regionu, ale pouze některé na to mají dostatečné kapacity. O hegemonii v regionu se snaží omezený počet států a zbylé státy budou podporovat různého kandidáta. Vždy tedy na jedné straně budou podporovatelé a na straně druhé odpůrci. Nezáleží na konkrétním počtu podporujících států, ale na tom, zda dokáže potenciální hegemón vydobýt svoji pozici přes nesouhlas států, přičemž zároveň musí mít nějaké podporující státy. Co se týká konkrétně západní Afriky, Nigérie má své podporovatele ve formě anglofonních zemí, s nimiž utvořila monetární unii WAMZ. Odpůrce můžeme vidět ve frankofonních zemích, které si utvořily vlastní unii UEMOA a nejsou nadšeny z pozice Nigérie v regionu. Tím, že se však Nigérii nakonec podařilo dotlačit frankofonní země do vlastního projektu ECOWAS, kde je Nigérie hlavním tahounem integrace a daří se jí tak lépe upevňovat svoji pozici, se Nigérie stala dominantním hráčem celého regionu a *lze tuto podmínku regionální hegemonie považovat za splněnou.*

Třetí podmínka regionální hegemonie se týká toho, zda je regionální hegemón schopen stanovovat kolektivní cíle, jež ostatní státy relativně dodržují. Tento bod je

jasný, ale odpověď je o něco komplikovanější z toho důvodu, že záleží na tom, z jakých pozic budeme tento bod regionální hegemonie hodnotit. Já na tento bod budu nahlížet v rámci regionální organizace ECOWAS. Pod pojmem "stanovovat kolektivní cíle" si představuji nastolování agendy v rámci ECOWAS a pod pojmem "relativní dodržování" si představuji její relativní naplňování v praxi. U stanovování kolektivních cílů se nebudu muset dlouho zdržovat, Nigérii se podařilo založit organizaci ECOWAS, kde se jí daří stanovovat kolektivní cíle, například vytvoření bezpečnosti agendy a utvoření ECOMOG i přes odpor frankofonních států jsou dobrými příklady. Naplňování v praxi poněkud pokulhává. Nigérii se silou daří prosazovat nastolenou agendu, a to i přes občasné nesouhlas některých aktérů. Nakonec jsou její zájmy prosazeny, avšak nutno připustit, že často zůstávají pouze na papíře. Na půdě ECOWAS se odsouhlasí plány, které se ale nedaří překlenout do praxe. Ukázkovým příkladem je WAMZ. Státy, jež se zde nacházejí, otevřeně podporují Nigérii, tudíž tu nehrozí jakákoliv možnost cílené sabotáže vytyčených cílů. WAMZ se však ani natřikrát nepodařilo dokončení společného trhu a implementace vlastní měny. To se na rozdíl od WAMZ UEMOA povedlo. Dalším důkazem je samotné fungování ECOWAS, kde se v prvních letech nedařilo naplňovat vytyčené cíle a muselo dojít k revizi smlouvy. Na základě uvedených informací lze říci, že Nigérii se daří nastolovat agendu, avšak nedaří se jí implementovat ji v praxi. *Proto tento bod regionální hegemonie Nigérie nesplňuje.*

Čtvrtým bodem regionální hegemonie je snaha oprostit se od využívání pouze tvrdé moci a větší využívání měkké moci v podobě materiální kompenzace, diplomacie a pozitivních podnětů. Nelze pochybovat o tom, že Nigérie má velké kapacity lidských zdrojů, které se promítají do vojenského arsenálu. Dále Nigérii nelze upřít ekonomickou sílu, jež je podpořena ropou a zemním plynem, z nichž má Nigérie hlavní příjem. Těchto výhod využívá Nigérie při prosazování svých zájmů a nejedná se pouze o vlastní zájmy. O vyšší blaho celého regionu se Nigérie zasadila již zmiňovanou organizací ECOWAS a bezpečnostní agendou s ECOMOG, které posílily stabilitu v regionu. Aby tyto projekty mohly vzniknout, musela Nigérie doslova uplácat státy. Vytvoření organizace ECOWAS či ECOMOG ostatní země schválily na základě příslibu velmi levných dodávek ropy. Nigérie je země, která je velmi

zkorumpovaná, což dokazují čísla i tradice klientismu. Úplatky jsou v Nigérii na denním pořádku a sami občané tento problém nevnímají negativně, neboť je pro ně vžitý. Nigérie je úspěšná ve své politice uplácení, postrádá však další vyjednávací způsoby, jakými jsou diplomacie či pozitivní podněty. Pokud se jí nepodaří prosadit své zájmy zmíněnou korupcí, nastoupí na řadu tvrdé prosazování vlastního argumentu. Zde je jasná absence diplomatického vyjednávání na úrovni a chování Nigérie mi v tomto ohledu připomíná metodu cukru a biče, kterou zmiňuje Joseph Nye ohledně využívání tvrdé moci. Nigérie tedy využívá tvrdé moci v podobě silné ekonomiky, popřípadě armády a vlivu jako takového v rámci organizace. Měkkou moc zde představuje pouze korupce a uplácení jednotlivých států. Je zde výrazná absence motivace skrze pozitivní podněty a využívání řádné diplomacie. *Skutečnost, že Nigérie využívá měkkou moc minimálně, znamená, že nesplňuje tento bod regionální hegemonie.*

Pátým bodem regionální hegemonie dle Miriam Prys je podmínka, aby regionální hegemón byl mecenášem celého regionu, aby jej podporoval po finanční stránce (poskytování půjček), materiální stránce a dohlížel na bezpečnost celého regionu. Nigérie má lví podíl na vytvoření smluv týkajících se bezpečnosti. Jelikož se tomuto tématu věnuji v předchozích podmínkách, nebudu již tuto podmínku dále rozvíjet a považuji ji za vyhovující. Co se týká samotného mecenášství, Nigérie bere na sebe vedoucí úlohu v regionu a zasadila se o vytvoření regionální organizace ECOWAS, kterou dotovala jak před jejím vznikem, tak i po něm. Projekty týkající se plynovodu, rozvodů elektrických sítí či rozvoje telekomunikací lze považovat za úspěšné projekty, i když jejich realizace je zdoluhavá. Na základě těchto uvedených informací a také informací uvedených v práci *považuji tento bod regionální hegemonie za splněný.*

Posledním šestým bodem je uznání nejen v rámci regionální organizace, ale i v rámci dalších globálnějších struktur. Postavení Nigérie v rámci ECOWAS je nezměrné. Bylo by chybou, kdyby zde výsadní postavení neměla, jelikož se o vytvoření této organizace výhradně zasloužila. Ve své práci jsem využil hledisko organizací AU a OSN pro tento bod. Obě tyto organizace vidí v Nigérii někoho, kdo

zastřešuje celý region a zajímá se o dění a bezpečnostní situaci nejen na svém území, ale právě i v celém regionu. Podílení se na peacekeepingových misích v rámci Afriky i mimo ni přineslo vyšší mezinárodní statut a obě tyto organizace vnímají Nigérii jako reprezentanta regionu. *Na základě těchto informací mohu určit, že Nigérie splňuje vytyčenou podmínku.*

Určitá část mé práce se zabývá vnitřní situací země. Uvedl jsem, že Nigérie je velmi heterogenní zemí. Nacházejí se zde tři štěpící linie, a to ohledně jazyka, kmenové příslušnosti a náboženství. V posledních letech se do popředí dostávají náboženské střety, vrcholem náboženských násilností je přítomnost teroristické skupiny Boko Haram. Dále uvádím, že ropa, jež by měla být pro zemi přínosem, je spíše prokletím. Těžba ropy v deltě Nigeru a sobecké jednání vlády vede k devastaci místního ekosystému a špatným životním podmínkám. Frustrované obyvatelstvo se tak stává často militantním. Přidáme-li všeobecnou korupci, je těchto negativních aspektů mnoho. Zmiňuji se o tom proto, že bych se rád dotkl tématu Nigérie a její suverenity. Na základě těchto informací by se dalo spekulovat o tom, zda Nigérie reálně suverenitou oplývá. Je určitě paradoxem, že země, která aspiruje na regionálního hegemonu či regionálním hegemonem dokonce je (dle některých názorů), má tolik problémů na domácí půdě.

Na základě toho, že Nigérie nespĺňuje dvě ze šesti vytyčených podmínek regionální hegemonie dle Miriam Prys, musím odpovědět *ne* na otázku, *zda je Nigérie regionálním hegemonem*. Věřím, že při určení jiných podmínek zaměřených především na materiální zdroje by mohla být Nigérie dle nich regionálním hegemonem. Avšak některé koncepty jiných autorů by také zamítly Nigérii jako regionální hegemonii. Podmínky, které zde Nigérie nespĺňuje, není nemožné směrem do budoucna překonat. Nigérie se ekonomicky zvedá, což se promítá pozitivně i do dalších oblastí. Ačkoliv zde nemohu uznat Nigérii jako regionální mocnost, musím podotknout, že se tomuto cíli opravdu přibližuje.

Kromě plnění vytyčených kritérií regionální hegemonie dle konkrétní autora také moje práce sleduje tři proudy mezinárodních vztahů, které jsem sledoval a nyní budu aplikovat na Nigérii.

Jako první uvedu společné znaky Nigérie neorealismu. Gricero tvrdí, že cílem státu je zajištění vlastního přežití a v popředí jsou zájmy týkající se hlavně vojenské bezpečnosti. Nigérie má velmi početnou armádu a vzhledem k tomu, že se účastní i zahraničních misí, záleží jí nejen na své vlastní bezpečnosti, ale i celého regionu. Pro přežití v anarchickém prostředí mezinárodního systému jsou klíčové materiální kapacity tvrdí Waltz. Moje práce demonstruje velké zásoby ropy a zemního plynu. Nebýt jich, Nigérie by jistě nemohla aspirovat na lídra celého regionu. Je-li v systému národních států území vybaveno silnou ekonomickou a populační základnou, stává se základním zdrojem moci, tvrdí Mearsheimer v rámci své koncepce neorealismu. Tento bod platí vzhledem k velké populaci (největší v Africe) a silné ekonomice v podobě strategických surovin.

Společné znaky Nigérie a liberalismu nacházíme většinou v mezinárodních organizacích a mezinárodních vztazích. Například pánové Sterling a Folker se domnívají, že se samotné instituce mohou učit a vyvíjet. Krásným příkladem je ECOWAS, který byl zpočátku nefungující. Po revizi smlouvy dochází k většímu naplňování vytyčených cílů a lze tak dojít k závěru, že se instituce stále vyvíjejí. Také zde můžeme vidět Koehanovu neoliberalní koncepci, kde stát jedná podle maximalizace užitku. Jako konkrétní příklad uvedu redistribuci ropy ve svůj prospěch, znárodnění pozemků v Nigérii. Dále Koehane tvrdí, že mezinárodní instituce jsou důležité pro zlepšení spolupráce a zajišťují větší bezpečnost. Příklad, který v tomto spojuje Nigérii s neoliberalismem je vytvoření systému kolektivní obrany a kolektivní obrany a kolektivní bezpečnosti na půdě ECOWASU.

Posledním zmíněným proudem je neomarxismus. Tento proud je odlišný ve svém vnímání mezinárodních vztahů a dalších aspektů oproti předchozím dvěma. To se promítá i do toho, že ve třetí debatě mezinárodních vztahů hraje tento proud spíše sekundární roli. Z uvedených tezí v mé práci zde lze aplikovat pouze jedinou a to pasáž Coxe, který tvrdí, že lze hegemonii přenést na mezinárodní úroveň. Nigérie je iniciátorem vzniku ECOWAS a reálně slouží k prosazování jejich cílů a lze tak konstatovat, že si tak Nigérie prodloužila svůj dosah vlivu, a proto lze s tímto bodem souhlasit.

8 Seznam literatury:

Použitá literatura:

Adamcová, Lenka – Gombala, Ivo (2011). *Regionální ekonomická integrace v Asii, Africe a Latinské Americe* (Praha: VŠE).

Awe, Bolanle (1999). Conflict and Divergence: Government and Society in Nigeria. *African Studies Review*, Vol. 9, No. 3 pp. 1 – 24.

Azarya, Victor (2003). Ethnicity and Conflict Management in Post-Colonial Africa. *Nationalism and Ethnic Politics*, Vol. 9, No. 3, pp. 1 – 24.

Bach, C. D. (1983). The politics of West African Economic Co-operation: CEAO and ECOWAS. *The Journal of Modern African Studies*, Vol. 21, No. 4, pp. 605 – 623.

Bach, C. D. (2007). Nigeria's 'manifest destiny' in WestAfrica: Dominance without power. *Africa Spectrum*, Vol. 42, No. 2, pp. 301 – 321.

Baňouch, Hynek – Fedorko, Martin (2001). *Mezinárodní organizace*. (Brno: Masarykova univerzita v Brně).

Cihelková, Eva a kol. (2007). *Nový regionalismus: teorie a případová studie. Evropská unie* (Praha: nakladatelství C. H. Beck).

Destradi, Sandra (2008) Empire, Hegemony, and Leadership: Developing a Research Framework for the Study of Regional Powers. *GIGA Working Papers*. No. 79.

Dušková, Lenka (2011). *Encyklopedie rozvojových studií* (Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci).

Eweje, G. (2006). Environmental Costs and Responsibilities Resulting from Oil Exploitation in Developing Countries: The Case of the Niger Delta of Nigeria, *Journal of Business Ethics*, Vol. 69, No. 1, pp. 27 – 56.

Flemes, Daniel (2007). Conceptualising Regional Power in International Relations: Lessons from the South African Case. *GIGA Working Papers*, No. 53.

Gandois, H. (2009). *From ploughshare to sword: regionalism in Africa. The emergence of regional security organisations in Africa. A comparative study on ECOWAS and SADC* (Saarbrücken: Lambert Academic Publishing).

Green, December – Luehrmann, Laura (2003). Comparative Politics of the Third Nigeria. *African Studies Review*, Vol. 42, No. 3, pp 1 – 20.

Grieco, Joseph (1997). Realist International Theory and the Study of World Politics, In: Michael Doyle – John G. Ikenberry (eds.), *New Thinking in International Relations Theory* (Boulder, Co.: Westview Press).

Hobsbawm, Eric (2000). *Národy a nacionalismus od roku 1780* (Brno: CDK).

Holsti, Kalevi, J. (1992). *International politics. A framework for analysis* (New Jersey: Prentice Hall).

Huntington, S. P. (1999). The lonely super power. *Foreign Affairs*, Vol. 78, No. 2, pp. 35 – 49.

Chukuwemaka Oteh O. – Eze. R. C. (2012). Ethnic-Religious Conflicts and the Travails of National Integration in Nigeria's Fourth Republic. *Canadian Social Science*, Vol. 8, No. 2, pp. 79 – 85.

Ibeanu, O. (2000). Oiling the Friction: Environmental Conflict Management in the Niger Delta, Nigeria. *Environmental Change & Security Project Report*, Vol., No. 6, pp. 19 – 32.

Ikelegbe, A. (2006). The Economy of Conflict in the Oil Rich Niger Delta Region of Nigeria. *African and Asian Studies*. Vol. 5, No. 1, pp. 23 – 55.

Jordaan, Eduard (2003). The concept of a middle power in international relations: distinguishing between emerging and traditional middle powers. *Politikon: South African Journal of Political Studies*, Vol. 30, pp. 165 – 181.

Keohane, Robert – Nye, Joseph (1977). *Power and Interdependence: World Politics in Transition* (Boston: Little, Brown and company).

Keohane, Robert (1984). *After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy* (Princeton: Princeton University Press).

Keohane, Robert (1989). Neoliberal Institutionalism: A Perspective on World Politics. In: Keohane, Robert (eds.), *International Institutions and State Power: Essays in International Relations Theory* (Boulder, Colo.: Westview Press).

Klíma, Vladimír (2003). *Stručná historie států: Nigérie* (Praha: Libri).

Krejčí, Oskar (2001). *Mezinárodní politika*. (Praha: Ekopress).

Last, Murray (2007). *Muslims and Christians in Nigeria: An Economy of Political Panic*. Vol. 96, No. 392, pp. 605 – 616.

Lemke, D. (2010). Dimensions of Hard Power: Regional Leadership and Material Capabilities. In: Flames, Daniel, *Regional Leadership in the Global System : Ideas Interests and Strategies of Regional Powers* (Farnham: Ashgate).

Lima, F. (2002 – 3). Exploring the Prospect for Peace in West Africa: Is ECOMOG the solution? *Air Command and Staff College*. pp. 1 – 18.

Mahmud, Sakah Saidu (2004). Islamism in West Africa: Nigeria. *African Studies Nationalism and Ethnic Politics*. Vol. 9, No. 3, pp. 1 – 24.

Mearsheimer, J. (2003). *Tragedy of Great Power Politics* (New York: Norton & company).

Nolte, Detlef (2010). How to Compare Regional Powers: Analytical concepts and research topics. *Review of International Studies*, Vol 36.

Nye, Joseph S. (2004). *Soft power: the means to success in world politics* (New York: Public Affairs).

Obi, Cyril (2009). Nigeria's Niger Delta: Understanding the Complex Drivers of Violent Oil-related Conflict, *Africa Development*, Vol. 34, No. 2, pp.103 – 128.

Odigbo, Joseph – Effiong, Udaw – Adaona Frank Igwe (2014). Regional Hegemony and Leadership Space in Africa: Assessing Nigeria's Prospects and Challenges. *Review of History and Political Science*, Vol. 2, No. 1, pp. 89 – 105.

Ojo, O. J. B. (1980). Nigeria and the formation of ECOWAS. *International Organization*, Vol. 34, No. 2, pp. 571 – 604.

Okolo, E. J. (1985). Integrative and Cooperative Regionalism: The Economic Community of West African States. *International Organization*, Vol. 39, No. 1, pp. 121 – 153.

Okonta, Ike – Douglas, Oronto (2003). *Where Vultures Feast: Shell, Human Rights and Oil* (New York: Verso).

Oluwaniyi, Oluwatoyin (2010). Oil and Youth Militancy in Nigeria's Niger Delta Region, *Journal of Asian and African Studies*, Vol. 45, No. 3, pp. 309 – 325.

Osterud, Ø. (1992). Regional Great Powers, In: Neumann, I. B. (eds.), *Regional Great Powers in International Politics* (Basingstoke: St. Martin's Press).

Oyefusi, Aderoju (2007). *Oil and the Propensity to Armed Struggle in the Niger* Paper No. 8, Washington.

Prys, Miriam (2010). *The Variability Of Regional Powers* (Hamburg: German Institute Of Global And Area Studies).

- Prys, Miriam (2008). Developing a contextually relevant concept of regional hegemony: The case of South Africa, Zimbabwe and „quiet diplomacy“. *GIGA Working Papers*, No. 77, pp. 1–31.
- Schirm, S. A. (2010). Leaders in Need of Followers: Emerging Powers in Global Governance, *European Journal of International Relations*, Vol. 16, No. 2, pp. 197 – 221.
- Spero, J. E. – Hart, J. A. (1997). *The Politics of International Economic Relations* (London: Routledge).
- Sterling-Folker, Jennifer (1997). Realist Environment, Liberal Process, and Domestic Level Variables. *International Studies Quarterly*, Vol. 41, pp. 1–25.
- Van den Boom, Dirk (2010). *ECOWAS: How regional integration works in West Africa: A handbook for journalists* (Bonn: Inwent).
- Waisová, Šárka. (2009). *Úvod do studia mezinárodních vztahů* (Plzeň: Aleš Čeněk).
- Waisová, Šárka (2009). Integrační procesy v Africe. In: Waisová, Šárka a kol., *Regionální integrační procesy* (Plzeň: Aleš Čeněk).
- Waltz, Kenneth N. (1988). The Origins of War in Neorealist Theory. *Journal of Interdisciplinary History*, Vol. 18, No. 4, pp. 615 – 628.
- Záhořík, Jan (2010). *Subsaharská Afrika* (Praha: Lidové noviny).
- Záhořík, Jan (2012). *Ohniska napětí v postkoloniální Africe* (Praha: Karolinum).

Internetové zdroje:

Arisbala, Femi (2013). *A Pernament Seat For Nigeria in The United Nations Security Council*

(<http://www.nigeriadevelopmentandfinanceforum.org/PolicyDialogue/Dialogue.aspx?Edition=167>, 26. 7. 2015).

African Union (nedatováno). *Profile: Economic Comunity of West African States*.
Dostupné na: (<http://www.africa-union.org/Recs/ECOWASProfile.pdf>, 27. 7. 2015).

Antoniades, Andras (2008). From 'Theories of Hegemony' to 'Hegemony Analysis' in International Relations

(http://sro.sussex.ac.uk/2175/1/Hegemony_in_International_Relations_AA_ISA_%282%29.pdf, 20. 7. 2015).

Ashiru, Olugbenga (2012). *Perspectives on Nigeria at the Africa Union*

(<http://www.punchng.com/opinion/perspectives-on-nigeria-at-the-african-union/>, 26. 7. 2015).

Asuni, Judith (2006). *Understanding the Armed Groups of the Niger Delta*,

(http://www.cfr.org/content/publications/attachments/CFR_WorkingPaper_2_NigerDelta.pdf, 21. 7. 2015).

Banka ECOWAS (nedatováno). *About EBID* (<http://www.bidc-ebid.org/en/apropos.php>, 26. 7. 2014).

Bieler, Andras - Morton, Adam, David (2004). Neo-Gransican perspectives in Internatioanl Relations

(<http://mist901.wikispaces.com/file/view/Bieler+and+Morton+A+Critical+Theory+Route.pdf>, 20. 7. 2015).

CIA (2015). *The World Factbook* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ni.html>, 16. 7. 2015).

Concil of the European Union (2015). *Foreign Affairs*
(<http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/fac/2015/02/09/>, 19. 7. 2015).

ECOWAPP (2011). *West African Power Pool – vision and milion*
(http://www.ecowapp.org/?page_id=6, 26. 7. 2015).

ECOWAS (nedatováno). *Member states* (<http://www.ecowas.int/>, 26. 7. 2015).

Energy Information Administration (2013). *Nigeria: Owerview*.
(<http://www.eia.gov/countries/cab.cfm?fips=NI>, 21. 7. 2015).

Energy Information Administration (2014). *International energy data and analysis*
(<http://www.eia.gov/beta/international/?fips=in>, 21. 7. 2015).

Forbes (2013). *Why Agriculture Is Nigeria's New Oil*, 10. 10. 2013
(<http://www.forbes.com/sites/skollworldforum/2013/10/10/why-agriculture-is-nigerias-new-oil/>, 21. 7. 2015).

Land Use Act (nedatováno). *Arrangment of sections*
(<http://www.placng.org/lawsofnigeria/node/139>, 21. 7. 2015).

Ministerstvo zahraničních věcí (2015). *Ekonomická charakteristika země*
(http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/nigerie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html, 21. 7. 2015).

National Bureau of Statistic (2010). *National Manpower Stock and Employment Generation Survey* (<http://www.nigerianstat.gov.ng/nbslibrary/social-economic-statistics/labour>, 21. 7. 2015).

Nigerian National Petroleum Corporation (2011). *Draft Annual Statistical Bulletin*
(<http://www.nnpcgroup.com/Portals/0/Monthly%20Performance/2011%20ASB%201st%20edition.pdf>, 21. 7. 2015).

Nigerian National Petroleum Corporation (nedatováno). *History of the Nigerian Petroleum Industry* (<http://www.nnpcgroup.com/NNPCBusiness/BusinessInformation/OilGasinNigeria/IndustryHistory.aspx#>, 21. 7. 2015).

Nigerian National Petroleum Corporation (NNPCa, nedatováno). *Joint Venture operations* (<http://www.nnpcgroup.com/nnpcbusiness/upstreamventures.aspx>, 21. 7. 2015).

Nigerian National Petroleum Corporation (NNPCb, nedatováno). *Nigerian Gas Master Plan* (<http://www.nnpcgroup.com/NNPCBusiness/MidstreamVentures/NigerianGasMasterPlan.aspx>, 21. 7. 2015).

Novinky (2015). *Hlavní sídlo Boko Haram padlo* (<http://www.novinky.cz/zahranicni/365467-hlavni-sidlo-boko-haram-padlo.html>, 19. 7. 2015).

OPEC (2012). *Statute* (http://www.opec.org/opec_web/static_files_project/media/downloads/publications/OPEC_Statute.pdf, 21. 7. 2015).

OPEC (nedatováno). *Member countries* (http://www.opec.org/opec_web/en/about_us/25.htm, 21. 7. 2015).

OPEC (nedatováno). *Nigeria and OPEC: Cooperating on oil production* (<http://www.corporate-nigeria.com/index/energy/nigeria-and-opec.html>, 21. 7. 2015).

Palgrave Macmillan (nedatováno). The concept of hegemony in Liberalism and Marxism (http://www.palgrave-journals.com/jird/journal/v14/n2/fig_tab/jird20102t3.html#figure-title, 20. 7. 2015).

Parlament ECOWAS (nedatováno). *Structure* (http://www.parl.ecowas.int/English/the_parliament.html, 27. 7. 2015).

Petroleum Act (1969). *Arrangement of section*

(<http://www.lexadin.nl/wlg/legis/nofr/oeur/arch/nig/petroleumact.pdf>, 21. 7. 2015).

Transparency International (2015). Corruption perception index 2014

(<http://www.transparency.org/cpi2014/results>, 19. 7. 2015).

Udeh, S., O. (2011). Assessing the Prospect of West African Proposed ECO in the Period 2010 to 2020 (<http://stelements.edu/grad/gradudeh.pdf>, 26. 7. 2015).

United Nations development programme (2013). *Human Development Index and its components* (<http://hdr.undp.org/en/content/table-1-human-development-index-and-its-components>, 21. 7. 2015).

United Nations development programme (2013a). *Human Development Report: Nigeria* (<http://hdr.undp.org/sites/default/files/Country-Profiles/NGA.pdf> , 21. 7. 2015).

United Nations (2013). *Human Development Report: Nigeria*

(<http://hdr.undp.org/sites/default/files/Country-Profiles/NGA.pdf> , 21. 7. 2015).

WAGCO - West Africa Gas Pipeline Company. *About the pipeline.*

(http://wagpco.com/index.php?option=com_content&view=article&id=122&Itemid=85&lang=en, 21. 7. 2015).

World Bank (2011). *Nigeria: Associated Gas Usage*

(<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTOGMC/EXTGGFR/0,,contentMDK:21102949~isCURL:Y~menuPK:2912252~pagePK:64168445~piPK:64168309~theSitePK:578069,00.html> , 21.7. 2015).

World Bank (2013) *West African Gas Pipeline.*

(<http://web.worldbank.org/external/projects/main?pagePK=104231&piPK=73230&theSitePK=40941&menuPK=228424&Projectid=P082502>, 21. 7. 2015).

World Bank (2014). *Nigeria Economic Report: Improved Economic Outlook in and Prospects for Continued Growth Look Good* 21. 7. 2014

(<http://www.worldbank.org/en/country/nigeria/publication/nigeria-economic-reportimproved-economic-outlook-in-2014-and-prospects-for-continued-growth-look-good>, 21. 7. 2015).

World Bank (2015). *Gross domestic product 2014*

(<http://databank.worldbank.org/data/download/GDP.pdf>, 21. 7. 2015).

9 Résumé:

The topic of my thesis is Nigeria as a regional power. The goal of my thesis is to find out, if is Nigeria truly a regional hegemon. As I found out, the theory of regional hegemony is not unified. Each author who is exploring this field has his own theory. I mentioned only few authors with their theories in my thesis for example theory of Miriam Prys. In second part of my thesis I'm describing inner states situation in Nigeria. My aim was show heterogeneity with in the state itself. In Nigeria you can find two hundred and fifty ethnic groups and over four hundred languages and dialects. Except this diversification there are much more cleavages, such as religion. The north of Nigeria is islamic and it's known for its instability, of the armed conflicts and assassinations. Behind most of these actions stands terrorist group know as Boko Haram. The government is trying to handle this situation for some time, but without a bigger success. As a reaction to these actions, Nigeria has been officially transformed into federation to decentralize ethnic groups, which created much more inner conflict. In third part of my thesis I focus on economics of Nigeria and its natural resources. Nigeria is a really rich country thanks to big amounts of oil, natural gases and other natural resources. Almost 95 % of Nigerian income comes from oil and natural gases. The rest of third chapter I'm going to dedicate to delta of river Niger, which is highly overpopulated, full of conflicts between inhabitants and oil companies. Mining for oil in these areas has a really bad influence on the environment within Nigeria. In the last chapter I try to focus on influence of Nigeria outside territory, especially on the region of West Africa. I'm explaining the influence of Nigeria on international organization ECOWAS with projects of security. In my thesis I also mention in term national organizations in which is Nigeria a member state such as ECOWAS, AU and UN. I focused on position of Nigeria within these organizations and also if these organizations see Nigeria as a regional power. In the end of my thesis I'm finding out if Nigeria meets the criteria to be a regional power.